

STRATEGIJA RAZVOJA TURIZMA OPŠTINE NOVI BEČEJ

ANALIZA I OCENA VREDNOSTI TURISTIČKIH POTENCIJALA OPŠTINE NOVI BEČEJ

FAKULTET ZA SPORT I TURIZAM TMS

Novembar 2009.

SADRŽAJ

SADRŽAJ	1
PREDGOVOR	2
UVOD.....	3
METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE	4
SMERNICE ZA IZRADU STRATEGIJE.....	7
Globalne promene	7
Smernice Strategije razvoja turizma Srbije.....	9
Usklađivanje sa Strategijom održivog razvoja opštine Novi Bečej	11
ANALIZA STANJA RESURSA ZA TURIZAM OPŠTINE NOVI BEČEJ	13
Geografski i turističko-geografski položaj.....	13
Prirodni resursi.....	17
Kulturni resursi.....	25
Socio-demografske karakteristike opštine Novi Bečej	31
Materijalna baza za razvoj turizma opštine Novi Bečej.....	33
Saobraćajna infrastruktura u funkciji turizma	34
ANALIZA STANJA EKONOMSKE STRUKTURE U OPŠTINI NOVI BEČEJ	39
Ekonomska razvijenost Novog Bečaja	39
Broj i struktura zaposlenih u pojedinim delatnostima	40
Ostale usluge, specijalna trgovina usluge zabave.....	42
ANALIZA TURISTIČKOG PROMETA NA PODRUČJU OPŠTINE NOVI BEČEJ	44
ANALIZA UREĐENOSTI I OPREMLJENOSTI PROSTORA ZA RAZVOJ TURIZMA OPŠTINE	49
OCENA VREDNOSTI TURISTIČKIH POTENCIJALA OPŠTINE NOVI BEČEJ	53
Turistička valorizacija resursa opštine Novi Bečej	53
POTENCIJALNI RAZVOJNI PRAVCI TURIZMA U ODNOSU NA RESURSE OPŠTINE.....	61
NEKOLIKO REČI O IZRADI STRATEGIJE	68
LITERATURA.....	70

PREDGOVOR

Izrada strategije razvoja proistekla je iz saradnje između **Fakulteta za sport i turizam opštine Novi Bečej**, koji su na ovaj način sumirali znanja iz teorije i prakse i primenili ih u okviru **Strategije razvoja turizma za opštinu Novi Bečej**. Da bi se usaglasili međusobni odnosi neophodno je predstaviti realizatore samog projekta. Ko je zapravo **Fakultet za sport i turizam** i čime se on bavi, kao i kakvo je njegovo opredelenje, šta je u mogućnosti da ponudi potencijalnim akterima na polju sporta i turizma?

Shvativši potrebu za pozitivnom promenom i odlučnošću, tim stručnjaka, praktičara i naučnika oformio je novu instituciju sa jednim ciljem: pokazati, razjasniti i učiniti lako dostupnim sve aktivnosti i elemente koji mogu učiniti našu svakodnevicu veselijom i uzbudljivijom, a nas zdravijim, srećnijim i raspoloženijim. Ideja je počela da raste u okviru Više škole za sportske trenere - Beograd. Posle nekoliko godina, oformljena je samostalna institucija u Novom Sadu (Viša škola za trenere i menadžere u sportu) koja je vrlo brzo prerasla u instituciju koja trenutno stoji pred Vama i nudi Vam svoje znanje i praksu - Fakultet za Sport i turizam - tims.

Suština aktivnosti Fakulteta za sport i turizam je širenje samog znanja, edukacija novih stručnjaka i razvijanje sistema koji će dugoročno uticati na promenu stava ljudi prema zdravlju u najširem smislu: fizičkom, mentalnom, socijalnom i duhovnom.

Vredno iskustvo rasta naše institucije i godine iskustva naših stručnjaka rezultovale su ozbiljnom bazom znanja, iskustva i međusobno povezanih ljudi. Pažljivo pratimo napredak u obrazovanju, razvoj načina prenošenja znanja i veština i promene među ljudima. Uvodimo nove elemente u naše programe, organizujemo razmene znanja, tribine, seminare i radionice. Aktivnosti se odvijaju, putevi su izgrađeni i spremni za nove putnike.

Na osnovu načelne saradnje, prvi konkretniji korak je bio usaglašavanje mogućnosti da Fakultet za sport i turizam pristupi izradi Strategije za razvoj turizma opštine Novi Bečej. Sledeći korak je rezultirao potpisivanjem ugovora o izradi Prve faze Strategije razvoja turizma, pri čemu se Fakultet za sport i turizam obavezao da će posao oko izrade Strategije obaviti stručno i objektivno, kako bi se sagledali potencijalni pravci razvoja u opštini. Kao stručni konsultanti predložena su odgovorna lica iz opštine Novi Bečej, sa kojima je obavljena neophodna turistička inventarizacija, kao i sve konsultacije u vezi sa stanjem na terenu.

Veoma važan deo je i saglasnost da će se, pored izrade Strategije, Fakultetu za sport i turizam omogućiti neometan monitoring izvođenja zadataka naznačenih Strategijom, kao i kontinuirano praćenje stanja turizma u Opštini. Opština Novi Bečej se pritom obavezala da se za projekte iz turizma i srodnih oblasti stručno konsultuju sa Fakultetom za sport i turizam, pri čemu će se svi projekti usaglašavati sa Strategijom razvoja turizma Opštine, Strategijom održivog razvoja opštine Novi Bečej i Strategijom razvoja turizma Republike Srbije.

UVOD

Mnogo je razloga da se turizam u Srbiji smatra delatnošću sa izrazitim šansama za razvoj, posebno na nivou lokalnih struktura, gde se očekuje permanentan rast, kako zbog velikog broja resursa tako i zbog njihovog kvaliteta.

Planiranje i razvoj turizma jedne opštine bazira se na analizi društvenog i ekonomskog stanja, kako u opštini tako i u njenoj okolini, koji su često u neskladu. Stoga je neophodno temeljno uočiti sve činioce koji utiču, ili bi mogli da utiču, na razvoj turizma. Planiranjem razvoja turizma opština donosi određene odluke koje se sprovode u budućnosti i time određuje pravac razvoja privrede odnosno, u ovom slučaju, privredne delatnosti – turizma. Zbog specifične kompleksnosti turizma kao privredne delatnosti, izrada Strategije razvoja turizma mora da obuhvati veoma široku lepezu uticaja. Osnovni zadatak Strategije jeste da odredi viziju budućnosti, pruži rešenje društvenih, ekonomskih, tehničkih i institucionalnih problema, kao i problema koji se u ovoj delatnosti javljaju u Opštini i njenoj okolini, a takođe i da prikaže mogućnosti prilagođavanja trendovima razvoja turizma u zemlji i svetu.

Predmet analize prve faze Strategije predstavljaju resursi koji se nalaze na teritoriji opštine Novi Bečej, a kojoj pripadaju četiri naselja: Novi Bečej, Kumane, Novo Miloševo i Bočar. Takođe, analizom su obuhvaćeni svi potencijalni prostori u opštini koji mogu imati određenu turističku vrednost. Predmet studije obuhvata i sve sportsko-rekreativne prostore koji mogu biti korišćeni i u turizmu, a pre svega u okviru aktivnosti slobodnog vremena i koje se najviše odnose na lokalno stanovništvo. Međutim, kako turizam kao pojava ne priznaje administrativne granice, u određenim delovima studije analizira se i šire područje Opštine, kao deo Potiskog regiona i sastavni deo Autonomne Pokrajine Vojvodine.

Cilj studije je da se analizom ukupnog turističkog potencijala opštine Novi Bečej sa stanovišta turizma, sporta i rekreacije utvrde pravci razvoja turizma i aktivnosti slobodnog vremena, definisanje strateških ciljeva prioriteta i mera. Da se na osnovu utvrđenih ocena vrednosti turističkih potencijala definišu prostori sa jakim potencijalima za razvoj, zatim prostori koji nemaju potencijala, i na kraju prostori koji mogu biti stubovi razvoja, ali je potrebno rešavati određene nedostatke. Time je cilj da se utvrdi struktura prostora sa različitim potencijalima za razvoj turizma na teritoriji opštine Novi Bečej.

Svrha analize stanja i ocena turističkih vrednosti predstavlja polaznu osnovu za izradu Strategije razvoja turizma Opštine. Analiza stanja turističkih resursa predstavlja prve korake za uspostavljanje strateških razvojnih pravaca, i da na osnovu toga konkretizuje katalog projekata za kratkoročni, srednjoročni i dugoročni period.

METODOLOGIJA IZRADE STRATEGIJE

Prilikom izrade Prve faze Strategije razvoja turizma i aktivnosti slobodnog vremena opštine Novi Bečej, primenjen je veoma širok i sveobuhvatan pristup inventarizaciji, koja sadrži ekonomske, socijalne, populacione, političke, pravne, administrativne, finansijske i druge relevantne faktore, koji utiču na mogućnost razvoja turizma u Opštini. Pri inventarizaciji potencijala za razvoj turizma korišćena je klasifikacija elemenata atraktivnog turističkog potencijala koju preporučuje Svetska turistička organizacija (WTO), u kombinaciji sa onom koju predlaže Prikril. U tom smislu koncipirana je detaljna tipologija turističkog potencijala na osnovu kojih je vršena inventarizacija.

Procesom turističke valorizacije ocenjeni su sledeći **parametri** postojećih resursa u Opštini:

- *Specifičnost resursa*
 - Za prirodne turističke resurse: hidrografske i biogeografske karakteristike
 - Za antropogene turističke resurse: istorijske, umetničke, etnološke, ambijentalne karakteristike
- *Turistički potencijal resursa*
 - Korišćenje pomenutih tipova resursa za buduću turističku ponudu
 - Obuhvata: pravno regulisani vlasnički odnosi, namena prostora, trenutna očuvanost objekta, mogućnost privlačenja većeg broja posetilaca
- *Dostupnost/pristupačnost resursa*
 - Prostorni aspekt (lociranost u odnosu na saobraćajnice na prostoru Opštine)
 - Izgrađenost prilaznih puteva do samih resursa;
 - Otvorenost za posetioce
- *Turistička opremljenost resursa*
- Natpisi, vodička služba, suvenirnice, ugostiteljski objekti, radno vreme itd
- Kod sportskih objekata se podrazumeva postojanje tribina (otvorenih i natkrivenih)
- *Značaj resursa za ukupnu turističku ponudu Opštine*

Za nevedene parametre koji su vrednovani date su ocene u rasponu od 1 do 5, pri čemu ocena 1 označava izuzetno nisku, a ocena 5 izuzetno visoku vrednost parametra za posmatrani turistički resurs.

Izrada strateških dokumenata poput ovog predstavlja jedan vid naučnih studija. Za kvalitetnu realizaciju Strategije veoma je važna metodološka postavka kao i organizacija istraživanja.

U prvoj fazi izrade Strategije razvoja turizma i aktivnosti slobodnog vremena opštine Novi Bečej, kao najznačajnije korišćene sekundarne izvore podataka treba navesti:

- Svetsku turističku organizaciju
- Pokrajnski zavod za statistiku

- Turističku organizaciju Srbije
- Turističku organizaciju Vojvodine
- Ministarstvo za ekonomiju i regionalni razvoj Republike Srbije
- Strategiju razvoja turizma Srbije i druga dokumenta proistekla iz Strategije
- Agenciju za privredne registre
- Generalni urbanistički plan opštine Novi Bečej
- Prostorni plan opštine Novi Bečej
- Zakon o turizmu
- Novi zakon o turizmu
- Izvori iz opštine Novi Bečej

Deduktivni pristup predstavlja korišćenje uobičajnih metoda i tehnika koji su najviše vezani za ekonomska istraživanja, predstavljen SWOT i PEST analizom, koje su u okviru prve faze izrade Strategije bile i najznačajniji metodički alati. Pomenute tehnike stvaraju jasnu sliku u ispitivanju razvojnih tendencija i odnosa u okviru Opštine i šireg okruženja. Za dobijanje uopštenih ocena u okviru prve faze, u upotrebi je bio i induktivni pristup na osnovu koga je moguće formulisati i analizirati stavove i ocene.

Organizacija terenskog istraživanja u okviru prve faze izrade Strategije razvoja turizma i aktivnosti slobodnog vremena u opštini Novi Bečej obuhvatala je upoznavanje i analizu turističkih lokaliteta u Opštini, definisanje turističkih potencijala i utvrđivanje stavova i mišljenja menadžmenta Opštine o potencijalnim pravcima razvoja turizma.

Ekspertska analiza je primarni metod istraživanja i ona je u svom okviru podrazumevala:

- korišćenje svih relevantnih podataka i činjenica, sekundarnih podataka i istraživanja sprovedenih na terenu,
- istraživanja u okviru ekspertskih, grupnih sastanaka članova istraživačkog tima,
- istraživanja stavova i predloga koji su bili tema u okviru sastanaka sa menadžerom Opštine i pomoćnikom predsednika Opštine za sport, omladinu i turizam

Na osnovu različitih oblika i metoda, koje su korišćene tokom istraživanja, obezbeđena je usklađenost Prve faze Strategije sa drugim zvanično usvojenim dokumentima iz ove oblasti. Kod istraživača je stvorena jasna slika o potencijalima koje opština Novi Bečej ima za razvoj turizma, definisana je uloga Opštine u procesu razvoja turizam i kontaktirani su, gotovo svi, subjekti vezani za turizam u okviru Opštine.

Novi Zakon o turizmu u Osnovnim odredbama uređuje uslove i način planiranja razvoja turizma, turističke organizacije za promociju turizma, kao i čitav niz komplementarnih usluga u turizmu. Zakon o turizmu, o planskim dokumentima kaže sledeće u članu 4.:

„Planiranje i razvoj turizma obuhvata: integralno planiranje razvoja turizma i pratećih delatnosti, proglašenje i održivo korišćenje turističkog prostora, poslove od posebnog značaja za razvoj turizma, kategorizaciju turističkog mesta i sprovođenje podsticajnih mera.“

Član 5. Određuje vrste planskih dokumenata i to:

1. Strategija razvoja turizma Republike Srbije
2. Strategijski master plan
3. Strategijski marketing plan
4. Program razvoja turističkog proizvoda
5. Program razvoja turizma
6. Program promotivnih aktivnosti

U članu 6 još stoji da planska dokumenta od 2 do 6 moraju biti usaglašena sa **Strategijom razvoja turizma Republike Srbije.**

Fakultet je potpisao ugovor sa opštinom Novi Bečej o izradi Strategije koja nije bila definisana u starom zakonu o turizmu, a prilagođavajući se novonastaloj situaciji i donošenju novog zakona dokument koji je u izradi zapravo predstavlja Program razvoja turizma. U članu 12. se kaže da „Autonomna pokrajna i jedinica lokalne samouprave, u okviru svojih nadležnosti utvrđenih zakonom kojim se uređuje lokalna samouprava i posebnim zakonom, donose program razvoja turizma u skladu sa Strategijom razvoja turizma Republike Srbije“

Sa tim u vezi je i dalji tekst koji, kako stoji u zakonu mora biti usaglašen sa Strategijom razvoja turizma Republike Srbije i višim dokumentima na nivou Opštine.

SMERNICE ZA IZRADU STRATEGIJE

Za izradu prve faze razvoja Strategije razvoja turizma neophodno je utvrditi spoljašnje okruženje na nacionalnom regionalnom i globalnom nivou. Takođe, određeni strateški dokumenti, na nacionalnom nivou, predstavljaju osnovnu vodilju za definisanja strateških ciljeva u ovom slučaju konsultovane su smernice Strategije razvoja turizma Srbije, kao višeg akta. Pored dokumenata iz spoljnog okruženja u izradi je korišćen i Strategija održivog razvoja opštine Novi Bečej, na osnovu koje su utvrđene osnovne smernice turističkog razvoja opštine.

Globalne promene

Srbija je suočena sa dve grupe civilizacijskih promena:

- reformama koje vode uspostavljanju, ali i uspešnom funkcionisanju kapitalističkog sistema i promenama koje donose napuštanje industrijske faze razvoja i prelaze u fazu društva – ekonomija u tercijalnom sektoru.

U poređenju sa drugim zemljama u tranziciji, Srbija kasni u normativno-institucionalnim promenama i suočena je sa jednim, mnogo složenijim zadatkom u tranzicionim promenama, a on je da inovirana ili nova rešenja (zakone i institucije) primeni kvalitetno i funkcionalno, kao i da imaju kvalitetan nadzor. Od sprovođenja tranzicionih-reformskih promena zavisi brzina i kvalitet prihvatanja uspešnog funkcionisanja subjekata u društvu - ekonomiji znanja.

Napuštanje faze industrijskog razvoja sveta i prelaz u društvo u kojem dominira ekonomija znanja prate:

- diskontinuitet u razvoju i rastu
- različite krize (aktuelna kriza u svetu je velika strukturna kriza)

Srbiji, nekada delu Jugoslavije, promenjena je nekadašnja geostrateška pozicija. U aktuelnom redefinisavanju sveta za sada su otvorena pitanja njene nove pozicije na Zapadnom Balkanu i pozicije u širem okruženju.

U okviru ovih promena, iz više razloga, EU je zaustavila proces proširenja na nove zemlje, što u slučaju Srbije, kao i drugih zemalja-kandidata aktualizuje pitanja većeg okretanja sebi i rada na sebi i vlastitom razvoju, kao i ispunjavanja zahteva iz Sporazuma o partnerstvu. Analitičari procenjuju da će Srbija steći status članice EU u periodu od 2020. do 2030. godine. Sudeći po priložima na ovu temu, mentori iz okruženja akcentiraju na razvoj CEFTA-e ili razvoj balkanske trgovinske integracije.

Jedan od aktuelnih procesa u okviru svetskih i pre svega, evropskih promena jeste i proces sužavanja ingerencije države i prebacivanje njenih nadležnosti na lokalne i regionalne nivoe.

U okviru ovog procesa u Evropi, izuzetno su aktuelna sledeća pitanja i stavovi:

- Jačanje regiona kao funkcionalnih celina
- Jačanje regiona kao veličine u vođenju politike ravnomernog regionalnog razvoja zemalja i jačanje raznovrsne i pre svega, prekogranične saradnje regiona.

U Srbiji se na ovim procesima institira i zbog mogućnosti korišćenja sredstava koje su evropski fondovi usmerili za ove namene. Po priložima iz ove oblasti za očekivati je da će se smanjiti sredstva koje EU usmerava za ove namene.

U ovim procesima AP Vojvodina obezbedila je članstvo u asocijaciji Evropskih regija i kroz projekte INTERREGA, pa IPE kandidovala se kao region zainteresovan za produbljivanje prekogranične saradnje sa susednim zemljama - Mađarskom i Rumunijom, a od skora i sa Hrvatskom. Evroregija DKMT je takodje dala smernice i podstrek za razvoj nekih vidova turizma u pograničnim regionima Mađarske, Rumunije i Vojvodine. Opštine severnog Potisja razvijaju uspešnu saradnju sa susednom Mađarskom, između ostalog i u oblasti projektovanja razvoja turizma.

Naredna značajna karakteristika aktuelnog okruženja odnosi se na klimatske promene ili podizanje prosečne godišnje temperature što će dovesti do brojnih promena u materijalnim strukturama, samim tim i do promena u životu čoveka (za naše razmatranje isteresantne su procene o migracionim kretanjima iz toplih u manje tople krajeve i potreba čoveka da na kratko pobjegne sa "užarenog betona", čime će se intenzivirati korišćenje vodenih površina).

Treća karakteristika aktuelnog okruženja odnosi se na povećani interes sveta za posedovanje i angažovanje prirodnog bogatstva (zemlju kao prirodni resurs i prostor za život, pitku vodu, energente i druga prirodna bogatstva) i za kvalitet i očuvanje životne sredine. Manje razvijene sredine imaju prednost u očuvanoj prirodnoj sredini. Jedan od pravaca kvalitetne valorizacije ovakvog stanja je i razvoj turizma. Za kvalitetan turizam uz očuvanu prirodnu sredinu, neophodno je ispunjavanje i brojnih drugih uslova.

Po mišljenju stručnjaka, aktuelna kriza i civilizacijske promene u razvijenom delu sveta usloviće smanjeni priliv stranog kapitala u zemlje u razvoju i u zemlje u tranziciji, što će kod potonje grupe zemalja aktualizovati problem nedostatka kapitala za investiranje, i s tim u vezi, pitanja:

- Njegovog poskupljenja
- Zaoštavanja uslova njegovog pribavljanja i angažovanja

U našoj zemlji, u vremenu za namarealizuje se faza dinamičnijeg priliva kapitala po osnovu direktnih investicija – a u vezi sa privatizacijom i prilivom bankarskog kapitala, pre svega okrenutog ka stanovništvu.

Sa aspekta našeg interesovanja značajne su promene u vezi sa stanovništvom u svetu. Svetska demografska kretanja karakteriše sledeće:

- Starenje stanovništva razvijenog dela sveta i demografski bum u nerazvijenim zemljama,
- Metropolizacija ili dinamičan rast gradova i napuštanje sela,
- Obaranje cena - najamnina na svetskom tržištu radne snage, a samim tim usporavanje rasta životnog standarda stanovništva,
- Veći stepen nezaposlenosti
- Snažna migraciona, pre svega ekonomsko migraciona kretanja, iz manje u više razvijene sredine,
- Produbljivanje razlika između bogatih i siromašnih zemalja, ali i razlika u standardu i bogatstvu građana unutar jedne zemlje,
- Siromašenje (pauperizacija) srednjeg sloja stanovništva,
- Povećavanje broja samačkih domaćinstava,
- Krize i promene kod velikog dela stanovništva pojačavaju potrebu za pripadanje grupi (razvoj različitih udruženja), nacionalna i verska osećanja,
- Stanovništvo sa nižim životnim standardom i na dalje biće okrenuto ka masovnoj standardizovanoj potrošnji,

- Stanovništvo sa višim životnim standardom sve više će se okretati se ka individualizovanoj potrošnji

Smernice Strategije razvoja turizma Srbije

Kao potencijalno nova turistička zemlja koja tek traži svoje mesto na turističkom tržištu, a uvažavajući, pri tome, globalne trendove i procese na tržištu, Srbija ima dobre mogućnosti da iskoristi svoju sadašnju "low profile" poziciju i to iz nekoliko razloga:

- Srbija može da uči iz dobrih i loših iskustava drugih;
- Srbija može da kreira turističke proizvode i svoju poziciju na tržištu u skladu s savremenim trendovima;
- S obzirom na nasleđenu infrastrukturu i organizaciju u turizmu, Srbija može da deluje brzo;
- Srbija ima kritičnu masu znanja i internog kapaciteta za brzi ulazak u međunarodnu turističku utakmicu.

Šanse Republike Srbije u odnosu na svetska kretanja

Realne šanse Srbije se ogledaju u sledećem:

a) *Globalni zaokret u turizmu*: Pre svega je reč o korišćenju prilika nezaustavljivog trenda ulaska na turističku mapu sve većeg broja manjih (novih) destinacija, usled već potvrđene navike da turisti sve više traže i prihvataju nova iskustva i destinacije. Tim pre kada takve destinacije nude nova iskustva na profesionalan način;

b) *Prozodi s najvećim poslovnim potencijalom*: Od jedanaest proizvoda temeljenih na iskustvima, Srbija ima šanse u svima, osim turizma "sunca i mora", čiji je udeo u poslednjih 30 godina ionako smanjen u globalnom turizmu za više od 50%. Pri tome, posebno valja istaći šanse Srbije u proizvodima povezanim sa korišćenjem prirode i ekoturizma, zdravljem, aktivnostima specijalnih interesa, ruralnim turizmom, kulturnim turizmom, rečnim kružingom kao i poslovnim turizmom i MICEom.

c) *Profil novih turista*: Svi ključni trendovi na polju promene profila turista budućnosti takođe idu na ruku Srbiji. Posebno je reč o trendovima prema nezavisnim, tehnološki osveštenim posetiocima u potrazi za autentičnim iskustvima, kao i aktivnim turistima zainteresovanim za kulturu i prirodne resurse destinacija u koje putuju. U tom pravcu idu i funkcionalni trendovi, kao što su više putovanja tokom godine te povećani senzibilitet za vrednost za novac/napor.

d) *Opšti rast tržišta*: Tradicionalne emitivne zemlje i dalje imaju trend rasta, uz sve veću diversifikaciju interesa, u skladu sa današnjim socio-kulturnim promenama u tim zemljama. S druge strane, ubrzano se otvaraju nova emitivna tržišta, koja su sve više izbirljiva i traže dobru vrednost za novac. Evropske integracije posebno idu na ruku lakšem dostupu okrupnjenog tržišta za svaku receptivnu zemlju. Ako se razume da danas, uključujući Rusiju i zemlje Balkana, u Evropi ima blizu 700 miliona stanovnika (ne računajući druge zemlje bivšeg SSSR-a) koji ostvaruju oko 400 miliona putovanja, odnosno između 1,6 i 2,0 milijarde noćenja, Srbija uz potrebni profesionalni napor može brzo i uspešno penetrirati na ovo veliko tržište. Pitanje je samo jasnog opredeljenja i spremnosti Srbije da u turizmu iskoristi šanse, kao i profesionalnog opredeljenja.

"Na bazi analize skorijih trendova u kretanju svetskog turističkog prometa, prevladavajućim načinima promocije, komercijalizacije i distribucije, kao i prema ponašanju

današnjih turista, njihovim navikama, potrebama i željama, najveće stope rasta turističkog prometa u dolazećem periodu treba očekivati u sledećim proizvodnim segmentima:

1. Sportski turizam – zimski i letnji
2. Avanturistički turizam
3. Turizam u prirodi
4. Kulturni turizam
5. Ruralni turizam
6. Brodska krstarenja (engl. *cruises*)
7. Tematski parkovi
8. Sastanci i konferencije”

(Strategija razvoja turizma Republike Srbije, 2006)

Budući trendovi u turizmu:

- Kontinuirani rast ponude i tražnje.
- Povećana diversifikacija destinacija i proizvoda.
- Značajne demografske promene (starija populacija, promene u sastavu porodice, povećana migracija stanovništva).
- Povećan broj individualnih putovanja (samostalno organizovanih).
- Nove prilike za budući turizam u niskobudžetnim (engl. *low cost*) avio kompanijama i Internetu (fleksibilnost i transparentnost).
- Upotreba vikend kuća (engl. *second homes*) u komercijalne svrhe.

Očekivane promene u svetskom turizmu:

- smanjenje troškova putovanja,
- smanjenje dužine boravka,
- promene u načinu rezervisanja odmora (Internet),
- promene u glavnim motivima putovanja, novi proizvodi i načini promocije.

Strategija razvoja turizma (Tacan naslov, godina) pored toga što definiše stanje na svetskom i Evropskom turističkom tržištu, izdvaja i nekoliko vidova turizma koji bi trebalo da imaju prioritet u razvoju turizma Srbije, a u skladu sa čime će biti usklađena i lokalna Strategija razvoja opštine. Sledeći oblici turizma su izdvojeni kao prioritetni:

Ruralni turizam podrazumeva i uključuje spektar aktivnosti, usluga i dodatnih sadržaja koje organizuje ruralno stanovništvo na porodičnim gazdinstvima u cilju privlačenja turista i stvaranja dodatnog prihoda. Ruralni turizam uključuje različite oblike turističke aktivnosti kao što su:

Proizvod **poslovnog turizma** uključuje individualna lica koji putuju u određene destinacije iz profesionalnih razloga. S druge strane, MICE proizvod predstavlja organizovan oblik putovanja takođe povezan s poslovnim motivima. Ovaj proizvod uključuje, dakle, sve ljude s poslovnim motivima, isključujući radnike na privremenom radu (postati/bititi delom radne snage u drugoj destinaciji).

Postoji bitna razlika između **zdravstvenih i velnes turističkih** proizvoda. Zdravstveni turizam povezan je s klijentima sa raznim zdravstvenim problemima koji putuju radi terapija/tretmana koje će im pomoći da poboljšaju svoju zdravstvenu situaciju. Velnes turizam se tiče klijenata dobrog zdravlja a koji su u potrazi za tretmanima koji će im omogućiti

održavanje tog statusa. Danas su zdravstveni i wellness klijenti u potrazi za boljim zdravljem, smanjenjem prekomerne težine, smanjenjem efekta starenja, smanjenjem bola i nelagode, uklanjanjem stresa, što su i glavni motivi odabira ovog proizvoda. Tražnja za spa/welnes proizvodima konstantna je tokom cele godine.

Proizvod **posebnih interesa** sastoji se od više tržišnih niša, a predstavlja odmorišnu aktivnost koja se događa u neobičnom, egzotičnom, udaljenom ili divljem okruženju. Usko je povezan sa visokim nivoom učestvovanja u aktivnostima od strane turista, a najčešće se događa na otvorenom prostoru. Korisnik očekuje da doživi određeni nivo (kontroliranog) rizika i/ili uzbuđenja, ili, s druge strane, mirnoće pri čemu želi prvenstveno da testira svoje sposobnosti u preferiranoj aktivnosti. Kada se odabira proizvod posebnih interesa, odabira se ili određena destinacija koja želi da se poseti, ili se odabira aktivnost koja želi da se provodi. Brojne tržišne niše ovog proizvoda, najčešće se dele na blage (engl. *soft*) i grube (engl. *hard*) aktivnosti.

Događaj je kontinuirana aktivnost koja se događa jednom godišnje, a koja promoviše turizam određene destinacije putem autonomne privlačne snage samog događaja, te potiče goste na direktno učestvovanje i uključenost. Da bi postali deo turističke ponude neke destinacije, događaji, po pravilu, moraju da privlače učesnike i/ili posmatrača koji nisu deo lokalne zajednice.

Globalni **nautički proizvod** se sastoji od dve glavne podgrupe:

- More i aktivnosti vezane za more
- Mirne vode (reke, jezera) i aktivnosti vezane za mirne vode.

Nautički proizvod vezan u vezi sa mirnim vodama je plovidba rekama i jezerima, koji osim glavnog motiva plovidbe uključuje i korišćenje svih objekata nautičke infrastrukture i komplementarnih proizvoda i usluga u funkciji turizma (marine, pristaništa i vezovi, smeštaj, prehrana, zabava, kultura).

Usklađivanje sa Strategijom održivog razvoja opštine Novi Bečej

Strategija održivog razvoja opštine Novi Bečej definiše sva strateška pitanja u vezi održivog razvoja Opštine pa je tako i turizam našao svoje mesto. Osnovni cilj Strategije je definisan kao:

„Stvaranje planske osnove za uređenje i razvoj naselja i atara u skladu sa načelima održivog razvoja, realnim potrebama, povećanjem efikasnosti i odgovornosti u oblasti korišćenja, upravljanja, zaštite i unapređenja prostora, zaštite životne sredine i prirodnih, kulturnih i istorijskih vrednosti, dopuna postojećih i stvaranje novih urbanih vrednosti, negovanje ambijentalnih celina, očuvanje poljoprivrednog zemljišta, usklađenost izgradnje infrastrukture, usklađenost sa strategijom prostornog razvoja Republike Srbije.“

U Strategiji su izneta tri cilja Opštine koja su uzeta u obzir i pri izradi Prve faze strategije razvoja turizma Novog Bečaja. Ciljevi se odnose na snažan i brz razvoj turizma, proširenje i podizanje nivoa turističke infrastrukture i definisanje turističke ponude opštine Novi Bečej.

U poslednje tri godine, zahvaljujući jasnoj viziji i planu razvoja, Novi Bečej je opština sa velikom perspektivom kada su u pitanju direktna strana ulaganja u odnosu na ostale opštine u Vojvodini i Srbiji.

Uprkos prepoznatljivom imidžu koji je Opština ostvarila (samostalni nastup na Sajmu turizma u Beogradu 2009.), kao i naporima da stvori povoljnu poslovnu klimu za investitore, određeni infrastrukturni kapaciteti i dalje nisu dovoljno razvijeni, niti su usklađeni sa standardima EU.

Drugi relevantni pokazatelji odnose se na pomoć i razvoj malih i srednjih preduzeća, što je posebno interesantno u oblasti turizma. Opština koja tek kreće sa razvojem turizma ima velike mogućnosti za pomoć pri otvaraju privatnih preduzeća u oblasti turizma zato što je neophodno da lokalna zajednica podrži razvoj turizma, kao i da se aktivno uključi u njegovu realizaciju. Naravno, pored turizma, Strategija obrađuje i mogućnosti za razvoj aktivnosti slobodnog vremena koje su direktno okrenute lokalnom stanovništvu, sa mogućnostima plasiranja i u turizmu. Ovom delu će biti posvećena pažnja i prilikom izrade Prve faze, ali će se detaljnije obrađivati u izradi Druge faze Strategije razvoja turizma opštine Novi Bečej.

Opština je do sada pokazala interesovanje da pomogne postojećim kompanijama stimulišući njihov dalji razvoj kroz subvencionisanje kamata za firme koje planiraju da uvećaju broj zaposlenih, osnažujući promotivne aktivnosti, učestvujući na međunarodnim sajmovima trgovine, promovišući lokalne preduzetnike i praveći kontakte sa stranim firmama.

I pored velikog broja malih i srednjih preduzeća i registrovanih poljoprivrednih gazdinstava, produktivnost male privrede je izuzetno niska. Nedostaje povezanost privrednika između sebe, što ih čini manje konkurentnim. Nekonkurentnost proizvoda je između ostalog izazvana i skupom proizvodnjom usled korišćenja zastarelih tehnologija.

Posebno je značajna povezanost privrednika i malih preduzeća u oblasti turizma i slobodnog vremena. Svakako da je pored međusobne povezanosti potrebno uspostaviti i čvrstu vezu sa menadžmentom Opštine koje ima zadatak da radi na promociji turizma do momenta otvaranja Turističke organizacije opštine Novi Bečej.

Za realizaciju Strategije razvoja lokalnih zajednica neophodno je usklađivanje sa Strategijom razvoja turizma Srbije, kao dokumentom višeg ranga. S tim u vezi biće navedeno nekoliko važnih izvoda iz Strategije razvoja turizma Republike Srbije, koju je radio Horvat konsalting. U ovom delu biće izneti osnovni pravci u razvoju turizma, karakteristike današnjih turista i njihovih potreba, sa posebnim osvrtom na pravce razvoja na nivou Srbije. Na ovaj način bi se lokalni potencijali opštine Novi Bečej mogli usaglasiti sa trendovima na svetskom i nacionalnom nivou.

ANALIZA STANJA RESURSA ZA TURIZAM OPŠTINE NOVI BEČEJ

Turizam kao heterogena delatnost obuhvata širok spektar različitih mogućnosti za aktiviranje određenog prostora. U ovom delu potrebno je navesti i analizirati sve resurse koje Opština poseduje kako bi se oni što adekvatnije mogli iskoristiti za potrebe razvoja i unapređenja turističke ponude. Evidentiranje postojećih potencijala, odnosno resursa predstavlja inventarizaciju prostora, koju je u prvoj fazi neophodno detaljno analizirati, kako bi se utvrđeni potencijali u dužem vremenskom periodu, kroz Strategiju mogli i valorizovati.

Geografski i turističko-geografski položaj

Turističko geografski položaj opštine Novi Bečej može se sagledati iz nekoliko različitih uglova. U prvom redu potrebno je definisati jake i slabe strane različitih prostornih okvira. Za potrebe ove studije mogu se izdvojiti sledeći prostorni okviri, i to:

- Lokalni turističko geografski položaj i kontaktnost Opštine
- Položaj u okviru Autonomne pokrajne Vojvodine
- Nacionalni položaj Opštine
- Regionalni položaj Opštine

Analizom različitih prostornih karakteristika stvara se jasnija slika o potencijalnim emitivnim turističkim tržištima, pri čemu je kroz kreiranje posebnih turističkih proizvoda moguće privući veći broj turista.

Lokalni turističko-geografski položaj i kontaktnost Opštine

Lokalni turističko-geografski položaj svrstava opštinu Novi Bečej u sam centar Potiskog regiona. Takođe, ona je jedna od pet opština Srednjebanatskog regiona. Smeštena je uz levu obalu Tise, te se na severu graniči sa opštinom Kikinda, odnosno jednim njenim veoma uskim delom, dok njihov veći kontaktni deo predstavlja istočnu granicu. Na jugu i jugoistoku Opština se administrativno graniči sa opštinom Zrenjanin. Veoma je dobro povezana magistralnim putem sa Kikindom, dok je sa Zranjaninom veza lošija usled povezanosti putem drugog reda. Iako je solidan kontakt Novog Bečēja sa susednim banatskim opštinama, on nikada nije u pravoj meri zaživeo, dok je kontakt sa opštinama Ada, Bečej i Žabalj intezivniji. Posebno je potrebno izdvojiti kontaktnost sa Bečejom, pri čemu rivalstvo susednih gradova predstavlja priliku za privredni napredak. Posmatrano sa aspekta turizma pomenute susedne opštine nemaju veći turistički potencijal, niti za opštinu Novi Bečej predstavljaju emitivna područja. Većina pomenutih opština je u procesu podsticanja razvoja turizma, a pre svega opština Novi Bečej. Pravi partnerski odnos među ovim opštinama, nažalost, još uvek nije uspostavljen, ali može predstavljati snažan podsticaj za razvoj specifičnih, i pre svega zajedničkih, turističkih proizvoda.

Karta 1. Položaj opštine Novi Bečej

Položaj u okviru Autonomne pokrajine Vojvodine

Opština Novi Bečej se svrstava u red potiskih opština i nalazi se u samom centru Vojvodine, a i jedna je od pet opština Srednjobanatskog regiona. Novi Bečej je smešten uz levu obalu reke Tise na 66. kilometru od njenog ušća u Dunav, i jedini je grad na Tisi čiji je centar upravo na reci, a odlikuje ga i najlepši tiski keaj. Pored Novog Bečejja, opštinu čine još tri naseljena mesta: Novo Miloševo, Kumane i Bočar.

Položaj opštine Novi Bečej, u centralnom delu Vojvodine, omogućava joj laku komunikaciju sa drugim opštinama u Pokrajini, ali, i što je veoma važno, dobru kontaktnost sa većim naseljenim mestima u Vojvodini. Gotovo na istoj razdaljini su gradovi Novi Sad i Subotica od kojih je Opština udaljena sat do sat i trideset minuta vožnje.

Laka dostupnost predstavlja važan činilac u tržišnom pozicioniranju u odnosu na potencijalne emitivne prostore (Novi Sad, Subotica). Međutim, potrebno je napomenuti da se u blizini ovih emitivnih prostora već nalazi veliki broj veoma kvalitetnih turističkih lokaliteta, koji svakako mogu predstavljati pretnju za turističku posetu opštini Novi Bečej.

Potencijalno emitivne prostore mogu da predstavljaju pogranična naselja u regionu (Segedina i Temišvar), koja su sa Opštinom i inače veoma dobro povezani. Posebno je interesantan Segedin, grad u susednoj Republici Mađarskoj, koji takođe leži na Tisi i ima mogućnost povezivanja sa Novim Bečejem preko nautičke rute.

Nacionalni položaj Opštine

Pored međunarodnog plovnog puta reke Tise, Novi Bečej je kanalskom mrežom povezan sa Dunavom kod Bezdana i Bele Crkve. Kroz sva naseljena mesta u Opštini prolazi železnička pruga koja, preko Pančeva, Zrenjanina i Kikinde, povezuje Beograd sa Temišvarom, a preko Subotice sa Segedinom. Takođe, kroz Opštinu prolazi regionalni put I reda koji povezuje Novi Sad sa Kikindom i dalje Rumunijom, kao i regionalni putevi II reda Novi Bečej – Zrenjanin – Beograd i Novi Bečej – Bašaid – Nova Crnja (Rumunija). Industrijske zone u Opštini su locirane tako da pored svake prolazi železnička pruga i jedan od puteva ka Rumuniji, a one u naselju Novi Bečej su naslonjene na kanalsku mrežu.

Novi Bečej, u okviru Republike Srbije nalazi se u severnom delu i sa tog aspekta nema povoljan položaj, posebno u odnosu na centralnu, zapadnu i južnu Srbiju. Međutim, pomenuti prostori ne predstavljaju emitivna područja tako da nepovoljan turističko-geografski položaj u odnosu na njih ne predstavlja značajnu slabost.

U pogledu nacionalnog položaja (posmatran u odnosu na Beograd, kao glavni grad) Opština se odlikuje povoljnim položajem. Povezani su, kako je već pomenuto, putem Beograd-Zrenjanin-Novu Bečej, i ovu relaciju je moguće preći za oko dva časa. Potrebno je dodati da Beograd predstavlja najjače emitivno turističko tržište, te dobre veze mogu uticati na intezivniju turističko-izletničku posetu.

Dovoljno dobre veze sa Beogradom i dobar turističko-geografski položaj u okviru Vojvodine, širi emitivno područje Novog Bečaja koje u ovom slučaju broji oko 4 miliona stanovnika. Međutim, stepen atraktivnosti razvijenog turističkog proizvoda na prostoru opštine Novi Bečej utiče na odluku turista o realizaciji svog slobodnog vremena u opštini Novi Bečej, kao i na dužinu trajanja njihove posete.

Regionalni položaj Opštine

Istočni mediteranski pravac povezuje severnu, centralnu i zapadnu Evropu sa Jadranskim, Egejskim i Crnim morem. Otuda i njegov značaj za kretanje stranih turista ka i kroz prostore Srbije, država bivše jugoslovenske republike, Grčke, Rumunije i Bugarske. Do sada je na ovaj pravac godišnje bilo opredeljeno oko 20 miliona turista. S obzirom na skorašnje početke razvoja turizma u zemljama – destinacijama koje on povezuje, ovaj pravac je u fazi konstituisanja. On je nešto duži u poređenju sa preostala dva mediteranska turistička pravca, a karakterišu ga lošiji kvalitet i mala gustina saobraćajnica. Jedan deo ovog istočnog mediteranskog pravca, odnosno Koridor 10 kao njegov sastavni deo, prolazi neposredno pored opštine Novi Bečej. Prednost ovog turističkog pravca je u tome što ima funkciju povezivanja evropskog i azijskog kontinenta, zbog čega Srbiji i zemljama jugoistočnog dela Evrope pruža dobre mogućnosti za razvoj tranzitnog turizma (Romelić, 2008).

Glavne turističke disperzive za Srbiju predstavljaju zemlje srednje, zapadne i severne Evrope, jer su dosadašnje tendencije razvoja inostranog turizma pokazale najveći priliv turista iz ovih regija. Sa odvajanjem bivših jugoslovenskih republika, Srbija je dobila nove konkurente u turističkoj ponudi. Osim toga, pogoršan je i položaj prema Italiji, nekim zemljama centralne, kao i prema zapadnoj Evropi, pre svega sa stanovišta prostorne udaljenosti. Pogotovo se to odnosi na zemlje iz kojih je ostvarivan veliki priliv turista – Austrija, Nemačka i Italija, kojima su bliže i atraktivnije Slovenija i Hrvatska, koje su ranije i mnogo intezivnije počele sa razvojem turizma ali i agresivnijom marketinškom kampanjom upravo prema jakim emitivnim tržištima.

Položaj prema Francuskoj, Velikoj Britaniji i zemljama severne Evrope, koji je inače i ranije bio nepovoljan, sada je još više pogoršan. Položaj u odnosu na konkurentske zemlje je, takođe, pogoršan usled, kako je navedeno, blizine Hrvatske i Slovenije emitivnim regijama zapadne Evrope.

U vezi sa svim navedenim, potencijalne emitivne regije za Srbiju predstavljaju zemlje Srednje i Jugoistočne Evrope – Mađarska, Rumunija, Hrvatska. U tom kontekstu opština Novi Bečej ima veoma dobar turističko-geografski položaj koji je posebno izražen u odnosu na Mađarsku i Rumuniju. Kako je napomenuto, Opština je sa rumunskim i drugim pograničnim opštinama u Banatu potpisala pristup **projektu „Banat 22”**. Projekat je nastao sa ciljem prekogranične saradnje Srbije i Rumunije na teritoriji Banata u funkciji razvoja turizma. Osnovna ideja je stvaranje integrisanog turističkog proizvoda koji će moći da se plasira na domaćem i inostranom turističkom tržištu, što je način da se promovišu turističke destinacije i manifestacije Banata.

Formiranje Euroregiona DKMT (Dunav-Kriš-Moriš-Tisa) ima za cilj, između ostalih, da podstiče regionalno povezivanje (Južnog Alfelda u Mađarskoj, Vojvodine u Srbiji i Banata u Rumuniji) u funkciji povezivanja pomenutih prostora tri zemlje i unapređenja turističke ponude prostora.

Tabela 1. SWOT analiza turističko geografskog položaja

Jake strane	Slabe strane
<ul style="list-style-type: none"> • Centralni položaj u Vojvodini i Potisju • Dobra povezanost sa Kikindom i Bečejom • Dobar kontakt sa Novim Sadom i Suboticom • Povoljan položaj u odnosu na Beograd i nacionalni aerodrom 	<ul style="list-style-type: none"> • Saobraćajna povezanost sa Zrenjaninom • Neiskorišćenost Tise i kanala u turističke i komunikacione svrhe • Slab emitivni potencijal susednih opština • Velika udaljenost Evropskih emitivnih zemalja (drumska povezanost)
Šanse	Pretnje
<ul style="list-style-type: none"> • Mogućnost kreiranja zajedničkog turističkog proizvoda sa susednim opštinama • Veza sa Segedinom preko Tise - uspostavljanje nautičkog saobraćaja • Vojvodina i Beograd veliko potencialno emitivno tržište • Partnerski odnos sa Rumunskim opštinama • Položaj u odnosu na Hrvatsku, Mađarsku i Rumuniju 	<ul style="list-style-type: none"> • Koncentrisanost turističkih motiva u okolini potencijalnih emitivnih gradova • Slična turistička ponuda sa zemljama u regionu • Agresivna marketinška kampanja drugih opština i regija • Slaba promocija u okviru TOV-a i TOS-a • Promena klime • Poplave iz Rumunije, sve učestalije

Prirodni resursi

Prirodne odlike opštine Novi Bečej, sličnih su karakteristika kao u Vojvodini vojvođanskom Potisju. Analiziraćemo one prirodne karakteristike od značaja za turističko aktiviranje resursnih potencijala opštine Novi Bečej.

Prema geomorfološkim karakteristikama, opština Novi Bečej je locirana na novobečejskoj lesnoj terasi, sa nadmorskom visinom od 76 m do 86 m. Lesna terasa je nagnuta prema Tisi i spušta se, sa odsecima, u aluvijalnu ravan Tise. Aluvijalna ravanje niža od lesne terase za 8m do 10 m i takođe je nagnuta, prema Tise. Kod Novog Bečaja, njena nadmorska visina iznosi 77 m i veoma je sužena. Za ovaj prostor se vezuje neposredan kontakt zemljišta i vode i predstavlja prostor visoke turističke vrednosti. Međutim, u Opštini ali i duž gotovo celog toka Tise ovi prostori su najmanje uređeni i osim ribolova nisu trenutno u turističkoj upotrebi.

Opština Novi Bečej, kao i geoprostor Vojvodine, ima umereno kontinentalnu klimu. Prema klimatološkim podacima za period: 1996 - 2005 godina, srednja godišnja temperatura vazduha je znosila: 11,0⁰ C. U posmatranom periodu, juli je bio najtopliji mesec sa temperaturom, od 22,4⁰ C, a januar je bio najhladniji mesec sa - 0,9⁰ C. Srednja godišnja insolacija iznosi 2173 h, što u potpunosti odgovara umereno kontinentalnom klimatu i veoma je pogodna za različite oblike turističke aktivnosti u gotovo svim periodima godine.

Tabela 2. Srednje mesečna i srednje godišnja temperatura vode reke Tise kod Novog Bečaja i temperatura vazduha kod Bečaja u periodu od 1995 – 2000. godine (°C)

	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	God.
Temperatura vode (Novi Bečej) i temperatura vazduha (Bečej)													
Voda	1,1	1,7	5,0	10,8	16,6	21,1	23,3	23,5	19,6	14,2	7,7	2,9	12,3
Vazduh	-0,9	1,4	5,7	11,4	16,8	19,8	21,4	20,9	16,7	11,7	5,9	1,2	11,0

Izvor: Hidrološki i meteorološki godišnjaci (1955 – 2000), RHMZ

Godišnji tok srednjih mesečnih temperatura vode i vazduha pokazuju da vrednosti u obaslučaja kontinuirano rastu od januara prema julu i avgustu, a zatim ponovo opadaju prema kraju godine. Za temperaturu vazduha su karakteristični julski maksimumi dok je maksimalna temperatura vode, usled sporijeg zagrevanja, u avgustu mesecu. Obe temperaturne vrednosti omogućavaju korišćenje reke Tise posebno u letnjem perodu za kupanje, dok du sportsko rekreativne mogućnosti proširene na prolećne i jesenje mesece.

Srednja godišnja količina padavina je iznosila 611,43 mm taloga, a najčešće duva jugoistočni vetar, sa čestinom od 196,3 % i jačinom od 3 bofora. Najkišovitiji meseci su: juli sa 79,09 mm taloga i juni mesec sa 77,54 mm. Najmanje taloga se izlučiu: februaru 25,37 mm i martu 25,37 mm. Snežni pokrivačima debljinu, u proseku, od 10 cm, a u januaru njegova debljina iznosi 12 cm.

Klimatske prilike u Potisju i u Novom Bečaju, u osnovi povoljno utiču, na razvoj: kupališnog, sportsko rekreativnog turizma - tokom letnjih meseci (juni, juli, avgust) i nautičkog turizma, od aprila do oktobra, kao i sve druge rekreativne aktivnosti u priobalju.

Međutim, klimatske prilike, osobito temperatura vazduha tokom letnjih meseci, negativno utiče na vodni režim zaštićenih prirodnih dobara – posebno Slanog Kopova, kada gotovo presuši ikada se dovede u pitanje i opstanak čitavog eko sistema. Ovaj izuzetno velik problem, treba da bude rešen izmenom hidrološkog režima Slanog Kopova, tako što se planira njegovo povezivanje, kanalom sa Tisom. U vreme letnjih meseci, upravo zbog niskog vodostaja

koncentracija štetnih materija koje u Tisi raste te je ona voda koji u to vreme nije pogodan za kupanje. Tokom zimskih meseci, snežni pokrivač i ograničavajuće utiče i na turističke aktivnosti, ne samo u Slanom Kopovu, već i Potisju. Iako se mora napomenuti da je za posmatranje ptica na Slanom Kopovu upravo zimski period najzanimljiviji. Tako klimatske prilike u Potisju i Novom Bečeju, utiču na izraženu sezonalnost turističkih kretanja: zimski period – smanjen obim turističkih kretanja, a rast u narednim periodima: proleće, leto, jesen. Zimski period ima turističkih potencijala i u razvoju turizma potrebno je definisati turističke proizvode koji su vezani za ovaj period kako bi se prikazale specifičnosti Slanog Kopova ali i ravnomerno rasporedila turistička poseta tokom godine.

Na celom prostoru Potisja i na teritoriji opštine Novi Bečej, reka Tisa, gotovo dominantno utiče na hidrološke karakteristike, ovog područja. Tako se na teritoriji ove Opštine nalaze mrtvaje - ostavljenih Tiskih meandara: Medenjača i deo Stare Tise—Parka prirode kod Bisernog ostrva. Ovi prostori su veoma atraktivni i imaju veliku turističku vrednost gotovo u čitavoj Evropi, jer se baziraju na održivim oblicima turizma koji predstavljaju savremene tendencije u turizmu. Međutim, neophodno je napomenuti da je Medenjača najzagađeniji meandar u Potisju, te je njegovo dalje korišćenje uslovljeno aktivnostima vezanim za njegovo prečišćavanje.

Teritoriju Opštine Novi Bečej, preseca glavni magistralni kanal Dunav-Tisa-Dunav. On se račva u dva pravca: ka jugoistoku - prema Melencima i Zrenjaninu, i ka severu prema Kikindi. Kanalska mreža kako u Vojvodini, tako i na teritoriji Opštine gotovo da nema turističke aktivnosti.

Kod Novog Bečeja, na Tisi izgrađena je brana 1977. godine i najveći je objekat ove vrstena hidrosistemu Dunav-Tisa-Dunav. Brana ima „sedam prelivnih polja i brodsku prevodnicu za brodove do 1000 tona nosivosti. Njenom izgradnjom i podizanjem nivoa Tise uzvodno, omogućeno je gravitaciono zahvatanje tj. snabdevanje banatskog dela HS DTD vodom. Branom se pregrađuje korito Tise za veliku vodu u dužini od 520 m. Na stubovima brane projektovan je drumski most, kao saobraćajnica između Banata i Bačke” (The Treasure book, of the DTD, Knjiga blaga, JP Vode Vojvodine, 2008).

U Novom Bečeju je 1971. godine izgrađena Ustava – glavna vodozahvatna ustava u banatskom delu HS DTD. Ustava ima otvor širine 24,5 m i segmentne zatvarače dimenzija 24,5 m x 5,7 m. Na ovoj Ustavi se upušta voda Tise u kanale DTD, odnosno ispušta višak vode iz banatskog dela HS DTD u Tisu.

Navedeni objekti pored svoje privredne funkcije, nemaju veći značaj za turizam. Njihov značaj ogleda se uglavnom u ribolovu, naime pre i nakon brane odlični su tereni za sportski ribolov. Naravno, ovi objekti će imati veliki značaj kada se oživi nautički turizam, i to pre svega manjih plovila pri čemu će biti neophodan prolazak kroz branu u ustavu.

Plovidba Tisom i aktivnosti na njenoj akvatoriji, zavise i od njenog vodnog režima. Tisa je najbogatija vodom tokom prolećnih meseci, kada se javljaju maksimumi proticaja i vodostaja (april), a minimumi proticaja i vodostaja javljaju se u septembru i oktobru (Grupa autora: Tisarenje, 2009). Ovakav vodni režim Tise, veoma povoljno utiče i na sve oblike turizma na Tisii priobalju, tokom većeg dela godine (proleće, leto, jesen, a manje zimi).

Najviši vodostaj Tise u vojvođanskom Potisju, zabeležen je 2006. godine i kod Novog Bečeja je iznosio 820 cm (21. april). Tisa je imala najniži vodostaj, kod Novog Bečeja od 254 cm (najniži vodostaj od 254 cm zabeležen je daleke 1947. godine). Izgradnjom ustave i brane kod Novog Bečeja, poboljšani su uslovi plovidbe na Tisii kanalskoj mreži HsDTD, što neposredno – povoljno, utičeina nautički turizam na ovoj recii na druge aktivnosti na vodi i priobalju Tise.

Cvetanje Tise

Tiski cvet je krilati insekt bele boje. Leptir vodenog cveta živi kratko vreme — po nekoliko sati, a larva u rečnom mulju i po nekoliko godina. Leptir izlazi na površinu vode u prvoj polovini juna i to u rojevima, pa je ne samo čitava površina vode pokrivena, već i sve priobalje.

Slika 1. Cvetanje Tise (Izvor: www.e-turizam.com)

Leptiri tiskog cveta najbezazlenije lete i održavaju se skoro u vertikalnom položaju u vazduhu, najčešće sudarajući se jedan o drugog. Za vreme svog kratkog života ništa ne jede, niti svojim prisustvom zagađuje okolinu ili vazduh. Ovaj prizor se ponavlja svake godine u junu mesecu.

Stari hrast

U kumanskom ataru, u dvorištu crpne stanice na banatskoj obali Tise nalazi se hrast lužnjak star preko 300 godina. Po elaboratu vojvođanskog Zavoda za zaštitu prirode hrast je najlepši primerak ove vrste u Vojvodini.

Prirodna i zaštićena dobra

Poznato je da mnogim ekosistemi, brojnim biljnim i životinjskim vrstama, na Zemlji preči nestanak. I u našoj zemlji, ugrožene su mnoge biogeocenoze, a mnogi biotopi su pred izumiranjem. Upravo, stoga, planetarni značaj imaju sve akcije na očuvanju biodiverziteta i na lokalnom nivou, ali uz poštovanje međunarodnog koncepta održivog razvoja. Da podsetimo, da koncept održivog razvoja podrazumeva korišćenje resursa-prirodnih i antropogenih, u najširem smislu, ali ne i njihovo ugrožavanje, uništavanje, degradiranje. I u Opštini Novi Bečej postoje, ugroženi bitopi, svetskog značaja, čiji budući razvoj treba da se zasniva na konceptu održivog razvoja. To je Specijalni rezervat prirode Slano Kopovo i Biserno ostrvo.

Specijalni rezervat prirode Slano Kopovo

Od konkretnih aktivnosti, na turističkom uređenju Slanog Kopova, do sada je predviđeno i urađeno sledeće: završen je i otvoren vizitor centar 28. avgusta 2009. godine, sagrađene su osmatračnice, ali nisu adekvatno opremljene, započeto je trasiranje turističkih staza, otkupljuje se zemljište u okolini, u cilju proširenja zaštitne zone. Nastavljaju se i aktivnosti na projektu trajnog snabdevanja vodom, kako bi ovo Ramsarsko područje sačuvalo svoj prirodni ekosistem tokom cele godine.

Slika 2. Slano Kopovo (Izvor: www.vojvodinaonline.com)

A) Status i karakteristike

Specijalni rezervat prirode Slano Kopovo je lociran 6 km istočno od Novog Bečaja (Banat, Vojvodina). Sa hidrološkog aspekta, Specijalni rezervat Slano Kopovo je jedinstven paleomeandar na Tisi. Ovaj Rezervat ima izuzetan ornitološki značaj i specifične ekosisteme, uopšte.

Specijalni rezervat prirode Slano Kopovo, širok je oko 20 km. Prosečna dubina vode je 20 cm, a najveća dubina 70 cm, pri najvišem vodostaju, u proleće i jesen. Tokom leta, za vreme visokih temperatura, delimično presuši i pretvori se u nekoliko manjih bara ili potpuno presuši. Rezervat se hrani vodom od padavina i freatske izdani.

Specijalni rezervat prirode "Slano kopovo" ima dve depresije Veliko ili Slano kopovo i Malo kopovo. Malo kopovo je, za razliku od Velikog, slatkovodni ekosistem sa otvorenim vodenim oknima i plivajućim vaskularnim biljkama.

Specijalni rezervat prirode Slano Kopovo je jedinstveno stanište u našoj zemlji ¹:

- Jedno od najznačajnijih močvarnih područja u zemlji, jedna od najznačajnijih usputnih migratornih stanica za više stotina hiljada ptica vodenih staništa iz mnogih krajeva Evrope i zapadnog Sibira,
- Izuzetnog je biološkog diverziteta – sa sačuvanim panonskim ekosistemima tipičnim za slane, muljevite bare i njihove povremeno isušene delove,
- Stanište i mesto gnežđenja vrsta ptica atipičnih za Panonsku niziju
- Migratorna stanica i stanište za ptice, sa statusom prirodnih retkosti: sivi ždral, sabljarka, morski žalar, crvenooki prudnik, vivak i dr.
- Registrovano je 203 vrsta ptica, od kojih trećina pripada gnezdaricama,
- Najvažnija stanica i stanište sivog ždrala na jugu Panonske nizije i Balkanskom poluostrvu – oko 25000 jedinki, je moguće da se skupe na jednom mestu,
- Stanište je iraritetne slatinaste vegetacije: jurčica, panonska jurčica – panonski endem, caklenjača – prirodna retkost, zajednica caklenjače i jurčice
- Jedinstven lokalitet u Srbiji na kome raste: caklenjača, vrsta uobičajena na maritimnim slatinama mediterana.

Slano Kopovo je za specijalni rezervat prirode proglašeno 28.12.2001. godine, na osnovu Uredbe Vlade Republike Srbije ("Sl. Glasnik RS", 74/2001),

Pripada I kategoriji prirodnih dobara od izuzetnog značaja u nacionalnim okvirima, (Pravilnik o kategorizaciji prirodnih dobara (Sl. glasnik RS", 30/92). Prema klasifikaciji IUCN –

pripada IV kategoriji prirodnih resursa sa kontrolisanim upravljanjem (engl. *Habitant and species management areas-protected area mainly for conversation through menagement intervention*)

Prema Ramsarskoj konvenciji, uvršćeno je na listu vodenih područja od svetskog značaja, 22. jula 2004. Zbog ornitoloških vrednosti Slano Kopovo je proglašeno za izuzetno stanište ptica u Evropi, još 1989. godine, prema projektu Important Bird Area-IBA .

Ukupna površina Rezervata iznosi 976,45 ha. Prema kriterijumima Important Bird Area – IBA, stanište ima površinu od 2.600 ha (2000). Predloženo je da površina od 220 ha, bude predložena za prostor IPA područja-Important Plant Area- značajno za bilje. Ta površina je sama akvatorija – Slanog Kopova, za vreme najvišeg vodostaja. Površine pod trskom i otvorenim akvatorijom iznosi 213,3834 ha.

Mogući pravci turističkog aktiviranja u Slanom Kopovu

O Specijalnom rezervatu Slano Kopovo brine Lovačko društvo Novi Bečej, a formirana je specijalna Komisija za upravljanje ovim Rezervatom. U Planu upravljanja Specijalnim rezervatom Slano Kopovo, predviđeno je organizovanje:

- eko-kampova za istraživače, koji bi bili locirani na ivici Rezervata,
- škola u prirodi ,
- jednodnevnih poseta,
- predavanja o vrednostima Slanog Kopova za školsku populaciju,
- edukativnih kurseva za lokalno stanovništvo,
- uređivanje edukativnih staza sa info panoima,
- uređivanjem vinogradarske-čuvareve kuće u informativni punkt sa edukativnim sadržajem,
- postavljanjem tri visoke osmatračnice na istočnoj strani Rezervata,
- salaš, uz bašaidski put, urediti kao vizitorski centar, sa šoping štandom sa propagandnim materijalom i lokalnim proizvodima,
- uspostaviti monitoring svih resursa.

Osnovni instrumentarij za realizovanje Plana upravljanja Specijalnim rezervatom prirode Slano Kopovo, su:

- 1) Akcioni plan izgradnje i uređenja Rezervata za prijem eko-turista,
- 2) Akcioni plan uređenja informativnog centra,
- 3) Akcioni plan prezentacije Rezervata ,
- 4) Akcioni plan povezivanja ekološke ponude Rezervata sa kulturno-istorijskom ponudom u okruženju, za razvoj izletničkog turizma.

Tabela 3. Tabela mogućih turističkih proizvoda za oblike turizma u prirodnim i zaštićenim dobrima

TURISTIČKI PROIZVOD		TEMATSKI OBLICI TURIZMA
p r i m a r n i:	s e k u n d a r n i:	Cvetanje Tise-svetski brend
izleti čamcima	relaksacijske kraće šetnje	ekološki turizam
izleti brodom-gde je dozvoljeno	volonterski kampovi	izletnički turizam
pešačenje duž obale	istraživačke stanice	ekskurzioni turizam
ekološki odmori		eko-edukativni
ekološki kampovi na ivici Rezervata		birdwatching
		ekološke ture-kraće
		eko-edukativni seminari

Izvor: Autori rada

Park prirode "Stara Tisa"

Na teritoriji opštine Novi Bečej nalazi se deo Parka prirode "Stara Tisa" kod Bisernog ostrva. To je najduži meandar Tise u Vojvodini: 24,5 km. Park prirode "Stara Tisa" nalazi se na teritoriji opština: Bečej, Žabalj i Novi Bečej. Za staraoca je određen JP "Komunalac" iz Bečeja.

Površina Parka prirode "StaraTisa" kod Novog Bečeja, iznosi: 391ha od čega 182,6 ha pripada opštini Novi Bečej. Zaštitna zona ima površinu od 380,51 ha. Režim zaštite II stepena određen je na teritoriji od 21,49 ha, a režim zaštite III stepena, na površini od 370,23 ha.

Park prirode "Stara Tisa" je stavljen pod zaštitu radi očuvanja najvećeg fluvijalnog jezera kod nas i značajan je biotop sa 11 biljnih zajednica 23 vrsta riba, 7 vrsta vodozemaca, 3 vrste gmizavaca, 166 vrsta ptica, značajan broj sisara, 100 taksona vaskularne flore.

Među zaštićenim vrstama su i: patka njorka, orao belorepan, stepski soko (na listi ugroženih vrsta), ptice gnezdarice: bukavac, eja močvarica; sisari: vidra, kuna belica, hermelin.

U članu 5. Odluke o zaštiti Parka prirode "Stara Tisa" kod Bisernog ostrva ("Sl.Opštine N.Bečej" 8/08 Od 24.06.2008.) propisano je šta je sve zabranjeno na zaštićenom području, i između ostalogi:

- Uznemiravanje i uništavanje flore i faune;
- U režimu II stepena zaštite zabranjena je izgradnja molova od neprirodnih materijala,
- U režimu III stepena zaštite, zabranjeno je i: ulov ugroženih vrsta riba (linjak, žuti barski karaš, gavačica, sabljarka),
- Korišćenje plovila na motorni pogon (skuteri, gliseri, vanbrodski motori, skijanje na vodi)
- Korišćenje vanbrodskih motora na benzinski i dizel pogon.

Tabela 4. SWOT analiza prirodnih i zaštićenih dobara

Jake strane	Slabe strane
<ul style="list-style-type: none"> • resurs izuzetnih vrednosti svetskog značaja: • ramsarsko područje • IBA područje • IPA područje • cvetanje Tise - jedinstvena pojava • započeto turističko opremanje • Povoljne geomorfološke odlike • Povoljne klimatske odlike • Tisa – značajni hidrološki resurs: • Međunarodna reka • Plovna i pristupačna obala • Šumski kompleksi u priobalju • Zaštićena prirodna dobra 	<ul style="list-style-type: none"> • nedovoljna uređenosti i opremljenost za turizam • nedefinisan noseći kapacitet • nepotpuno obeležavanje turističkih staza, tura-prostora, uopšte • neistraženo potencijalno turističko tržište • Neiskorišćeni prirodni resursi • Nedovoljna prepoznatljivost vrednosti prirodnih resursa • Nerazvijena navika kod domicilnog stanovništva o korišćenju prirodnih resursa • Nedefinisanost menadžmenta • Nedovoljno efikasan marketing • Nema konkretnih planova i projekata za uređenje priobalja • Neistraženo potencijalno turističko tržište • Nije utvrđen noseći kapacitet zaštićenih prostora, kao ni priobalja
Šanse	Pretnje
<ul style="list-style-type: none"> • Ramsarsko područje - jedinstven unikatni međunarodni turistički proizvod • doprinos afirmaciji svih resursa opštine • afirmacija ekoturizma • zapošljavanje lokalnog stanovništva • Novi projekti za aktiviranje priobalja i Tise • Intersektorsko povezivanje na nivou Opštine, za aktiviranje priobalja i reke Tise • Bolja saradnja sa susednim Opštinama u Potisju • Svestranija saradnja sa emitivnim područjem 	<ul style="list-style-type: none"> • nestabilan vodni režim • upotreba hemijskih sredstava u obradi okolnog zemljišta • uznemiravanje ptica • nesprovođenje akcionih planova • nedostatak finansijskih sredstava • Spora promena svesti o značaju resursa • Potencijalna opasnost toksikacije Tise • Nedovoljno kontrolisana upotreba hemijskih sredstava u poljoprivredi • Nedovoljna sredstva za potencijalne projekte i akcije • Nedovoljna finansijska podrška izvan Opštine Novi Bečej

Kulturni resursi

Kultura u širem smislu obuhvata specifična obeležja jednog naroda koja u sebe uključuju istoriju, način stanovanja, oblačenja, način ishrane, običaje, svakodnevni život, viševjekovno nasleđe. U užem smislu, kultura obuhvata umetničko stvaralaštvo – slikarstvo, arhitekturu, vajarstvo, muzičko i literarno stvaralaštvo, kao i savremene oblike umetnosti – pozorište, film, dizajn, performans. Kulturne manifestacije predstavljaju specifičan oblik stvaralaštva zato što se dešava da one za osnovu koriste tradicionalne elemente (igra, nošnja, muzika), predstavljene u kontekstu današnjice, a postoje i manifestacije koje predstavljaju savremeno kulturno-umetničko stvaralaštvo. Kulturni centri predstavljaju lokalna, regionalna, nacionalna ili specijalizovana središta kulturnih zbivanja unutar određene zajednice.

Resursna osnova za kulturni turizam opštine Novi Bečej, u skladu sa definisanim pojmom kulture, može se svrstati na sledeće podgrupe:

- **Arheološki lokaliteti**
- **Crkve i manastiri**
- **Dvorci i letnjikovci**
- **Muzeji i galerijske postavke**
- **Objekti industrijskog nasleđa**
- **Spomenici**
- **Kulturni centri**
- **Kulturne manifestacije**

1. **Arheološki lokaliteti i utvrđenja** se u opštini Novi Bečej mogu svesti samo na nalazište Matejski brod, koje predstavlja naselje iz doba neolita i pruža značajne dokaze o načinu življenja tadašnjih potiskih ribolovaca, o prvim oblicima zemljoradnje i stočarstva na ovim prostorima. Svi predmeti se danas nalaze u Narodnim muzeju u Zrenjaninu, a sam lokalitet je zatrpan i nepristupačan za turističke posete.

Predlog aktivnosti:

kraći rok¹: lokalitet nije u mogućnosti da bude prezentovan u kraćem vremenskom roku,
duži rok²: proveriti da li se u narednom periodu (do 2011. godine) lokalitet može osposobiti za posete i u kojoj meri. Da li postoje vodiči koji bi adekvatno predstavili ovaj lokalitet?

Stari grad – ostaci Tvrđave jedva vidljive ruševine „starog grada“, kilometar od centra Novog Bečaja uzvodno, nemo svedoče o jednoj malo poznatoj istoriji ovog prostora. Da je tu postojalo i utvrđenje, na peščanom ostrvu na sredini reke Tise, svedoče sačuvane rimske cigle uzidane u kasniju srednjevekovnu tvrđavu. Utvrđenje je korišćeno za obezbeđenje prelaza preko Tise gde se nalazila skela i posada koja je naplaćivala skelarinu i kontrolisala plovidbu rekom. Kao utvrđeni grad pominje se početkom tridesetih godina XIV veka kada se piše o izvesnom kastelanu, zapovedniku tvrđave.

2. **Crkve i manastiri** su na teritoriji opštine Novi Bečej brojne i raznovrsne prema konfesijama kojima pripadaju. Najznačajniji objekti ove grupe su predstavljeni dvema katoličkim i pravoslavnim crkvama u Novom Bečeu i pravoslavnom crkvom u Kumanu

¹ Kraći rok podrazumeva tekuću, 2009. godinu

² Duži rok podrazumeva period od 2009. do 2011. godine

Slika 3. Arača (Izvor: Karlo Tomka)

kraći rok: sve crkve je moguće pogledati spolja, a unutrašnjost je moguće pogledati po dogovoru,

duži rok: crkva Arača predstavlja izuzetno atraktivan romanički arhitektonski objekat na ovom prostoru, budući da predstavlja kulturno-istorijski spomenik prvog reda – jedini te važnosti iz srednjeg veka sa ovog područja. Stanje u kojem se ona trenutno nalazi omogućuje posetu i razgledanje, bez dužeg sadržajnog zadržavanja. Do 2011. godine, moguće je uvesti pojedine sadržaje, koji bi se mogli realizovati bez većih investicija:

- izrada prospekata koji bi se delili na licu mesta, kao i na punktu turističko-informativnog centra,
- izrada makete Arače iz perioda kada je napravljena, koja bi bila izložena na prostoru samog lokaliteta,
- osposobljavanje turističkih vodiča koji bi na savremen način predstavljali lokalitet Arače,
- izrada suvenira sa motivima Arače.

3. **Dvorci i letnjakovi** predstavljaju osobenost novobečejske opštine i, pored toga što su trenutno u stanju koje ne odgovara čak ni osnovnoj opremljenosti za turističku posetu, predstavljaju snažan resurs koji se uz dugoročno planiranje i snažne investicije može razviti u turističku ponudu. Kao što je rečeno, svaki od dvoraca (Rohonci, Ivanović, Karačonji, Bajić, Heterlendi) zahteva strateško plansko investiranje u pravcu razvoja turističke ponude. Budući da je trenutno namena i funkcija tri dvorca neizvesna, nerealno je i predlagati njihov razvoj u pravcu turističke kulturne ponude.

kraći rok: s obzirom da je u dvorcu Ivanović (Sokolac) započet proces restauracije i uređenja za turizam i da postoji deo postavke autentičnog enterijera, dvorac je moguće obići uz stručno vođenje,

duži rok: za duži vremenski rok realno je planirati i kompleksniji obilazak, u skladu sa procesom restauracije i adaptacije pri kojem će se postepeno osposobljavati prostorije koje se mogu posetiti. Do 2011. godine moguće je uvesti sledeće sadržaje, u dogovoru sa sadašnjim vlasnikom objekta:

uvođenje animacije u objekat (kostimirani vodiči, storytelling, imageneering),
suveniri u vezi sa dvorcem i pričom koja se za njega vezuje.

4. **Muzeji i galerijske postavke** predstavljaju jake resursne tačke na koje se može osloniti ponuda kulturnog turizma u Novom Bečeju. Zavičajni muzej „Kotarka“ u Novom Miloševu predstavlja dobar način na koji se može prikazati život sela u prošlosti, sa mnoštvom pokretnih autentičnih predmeta skupljenih u selu. Muzej je pri kraju pripreme faze i planira se njegovo skoro otvaranje. Predlozi za muzej „Kotarka“ su sledeći:

kraći rok: obezbeđivanje dobre vodičke službe koja bi na interaktivan način prikazala istoriju i nekadašnji život sela. U funkciji što realnijeg prikazivanja života i „oživljavanja“ prostora, bilo bi dobro da jedna ili dve osobe iz sela budu zadužene da sede u prostoru i rade na nekom od izloženih eksponata. To bi doprinelo ukupnom pozitivnom efektu, a osobe koje rade na eksponatima bi mogle da uključe i posetioce u rukovanje određenim eksponatom. Savremene tendencije razvoja turizma, koje se odnose na činjenicu da posetilac želi da učestvuje u kreiranju svog doživljaja, idu u prilog ovom predlogu i ne zahtevaju dodatna materijalna sredstva,

duži rok: obezbeđivanje prostora za kraći boravak posetilaca (klupe u dvorištu); izrada web sajta muzeja; izrada razglednica i suvenira sa motivima muzeja, izrada propagandnog materijala,

dugoročni razvoj³: uključivao bi ugostiteljski prostor gde bi mogla biti pripremana autentična hrana tog dela Banata, po recepturi kako se nekada pravilo, a sa sirovinama koje mogu biti prerađene isključivo u izloženim eksponatima. Ta hrana svakako ne treba biti obezbeđena na taj način, ali se može kroz priču predstaviti kako je ona nekada bila pripremljana. Žitni magacin, koji se nalazi neposredno uz muzej bi se mogao adaptirati u ugostiteljski objekat koji bi svedočio o industrijskoj prošlosti Novog Miloševa, u kontekstu novog vremena.

Muzej „Žeravica“ već funkcioniše kao muzejski prostor i eksponati koji su izloženi su predstavljeni na način prilagođen razgledanju posetilaca.

Slika 4. Muzej „Žeravica“ (Izvor: Goran Tomka)

kraći rok: obezbeđivanje osobe koja bi vodila kroz postavku i koja bi mogla primiti turističke grupe koje dolaze, demonstracija rada pojedinih mašina (što je i trenutno moguće u pojedinim prilikama, ali bi bilo dobro da se to omogući svim posetiocima)

duži rok: adekvatni suveniri koji bi se prodavali, uređeni prostor za kraće zadržavanje posetilaca

Muzej „Glavaševa kuća“ predstavlja jedinstven zavičajni muzej posvećen Vladimiru Glavašu stanovniku Novog Bečaja koji je u narodu bio poznati dobrotvor. Muzej trenutno raspolaže zbirkom Glavaševih predmeta i predmeta, knjiga i notnih svesaka Josifa Marinkovića. Rešenja koja je moguće najbrže realizovati su sledeća:

kraći rok: osmisлити priču koja će koheziono povezati pomenute ličnosti i predstaviti ih u zajedničkom kontekstu, priča može biti predstavljena od strane stručnog vodiča, u interpretaciju uključiti muziku Josifa Marinkovića.

duži rok: uvođenje animacije u prostor i njegovo interaktivno predstavljanje, to može biti urađeno u saradnji sa stručnim vodičem, a na ovaj način bi se muzejski prostor mogao predstaviti na inovativan i upečatljiv način.

5. **Objekti industrijskog nasleđa** u novobečejskoj opštini čine dve crpne stanice (Kumane i Novi Bečej), prevodnica (Novi Bečej) i dva žitna magacina (Novo Miloševo i Novi Bečej). Oni

³ Ovaj razvoj bi obuhvatao period od 2009. do 2020. godine

trenutno mogu zadovoljiti interesovanja užih stručnih grupa, zainteresovanih specijalno za ove objekte.

kraći rok: obezbediti vodiče koji će biti adekvatno obučeni da zainteresovanu ciljnu grupu vode kroz ove objekte,

dugoročni razvoj: zbog specifičnosti objekata (kako vlasništva, tako i namene) nije realno projektovati turističku namenu ovih objekata; najpre treba konsultovati Vode Vojvodine, u čijem su vlasništvu prevodnica i crpne stanice i usmeriti se na realizaciju zajedničkog projekta kojim bi se pomenuti objekti zaštitili i turistički valorizovali. Žitni magacin u Novom Bečeju je svrstan u spomenike kulture, a trenutno ima svoju izvornu funkciju. Magacin u Novom Miloševu je u zapuštenom stanju, ali se odgovarajućim planskim ulaganjima može prilagoditi turističkoj funkciji.

6. **Pojedinačni spomenici** se u novobečejskoj opštini pojavljuju u mestu Kumane i to je spomenik iz NOB-a – „Dragutin“, koji nema veći turistički značaj. Takođe, spomeničke instalacije na Tiskom keju u Novom Bečeju koji pored simbolike komunističkog perioda nemaju veći turistički značaj. Možda je jedini spomenik vredan pažnje spomenik ruskim dobrovoljcima koji se nalazi na glavnom gradskom trgu neposredno pored Tise.
7. **Kulturne centre** predstavljaju Dom kulture u Novom Bečeju i Banatski kulturni centar u Novom Miloševu. Dom kulture tradicionalno, od 1994. godine, organizuje Tisku akademiju akvarela (TAA), a stalna postavka obuhvata oko 150 akvarela poznatih majstora. Pored toga, u okviru Kulturnog centra organizuje se muzička manifestacija „Obzorja na Tisi“ – dani Josifa Marinkovića i uspešno radi galerija 'Selo'. Banatski kulturni centar je prvi privatni kulturni centar u Srbiji i od svog osnivanja, 2006. godine, mesto je održavanja likovnih kolonija, izložbi i književnih večeri sa akcentom na učešće umetnika koji su rođeni ili stvaraju u Banatu.

kraći rok: uskladiti posete sa dešavanjima u Domu kulture i Kulturnom centru i na taj način proširiti ponudu za tržišni segment okrenut ka kulturi,

duži rok: planirati ponudu tako da njen integralni deo budu dešavanja u ove dve ustanove kulture, na taj način će se afirmisati kulturno stvaralaštvo Opštine i unaprediti ponuda bazirana na kulturnim resursima.

Kulturne manifestacije

- Tiska akademija akvarela – Dom kulture
- Dani Josifa Marinkovića „Obzorja na Tisi“ – Dom kulture
- Velikogospojinski dani (gradska slava u Novom Bečeju) - na Tiskom keju
- Muzički festival dece Vojvodine - Dom kulture opštine Novi Bečej
- Književna manifestacija „Proleće Sime Cucića“ i dodela nagrada „Sima Cucić“ Novo Miloševo
- Dani Laze Telečkog, Zadružni dom, Kumane
- Pasuljijada (takičenje u kvanju pasulja), Tiski kej
- Štrudlijada (takmičenje u spremanju najveće i najukusnije štrudle) - park Novog Miloševa
- Dani Teodora Pavlovića – porta crkve sv. Arhangela Gavrila u Novom Miloševu
- Seoske slave u Novom Miloševu, Kumanu i Bočaru

Slika 5. Velikogospojinski dani (Izvor: www.novibecej.com)

Tabela 5. SWOT analiza resursa za kulturni turizam

<ul style="list-style-type: none"> • Jake strane • ravnomerna raspoređenost resursne osnove dobro opremljeni i uređeni muzeji • odlučnost lokalne uprave da se afirmišu resursi • manifestacija Velikogospojinski dani • raznovrsne manifestacije (muzičke, likovne, gastronomske) 	<ul style="list-style-type: none"> • Slabe strane • ne postoji turistički proizvod koji bi objedinio sve resurse • nepostojanje jasnog kulturnog identiteta • nepostojanje interkulture saradnje u cilju stvaranja identiteta
<ul style="list-style-type: none"> • Šanse • objekti industrijskog nasleđa (magacini, crpna stanica), koji se mogu iskoristiti u turističke svrhe • pet dvoraca, kao deo kulturnog identiteta Opštine 	<ul style="list-style-type: none"> • Pretnje • slična ponuda u okruženju • nedovoljna ekonomska sredstva za realizaciju ideja

Socio-demografske karakteristike opštine Novi Bečej

Socio-demografska analiza Novog Bečaja, sa aspekta razvoja turizma i aktivnosti slobodnog vremena, treba da obuhvati tri dimenzije:

Objektivne statističko-demografske podatke o broju, razmeštaju i strukturi stanovništva u opštini Novi Bečej.

Stavove i orijentaciju stanovnika Novog Bečaja prema spremnosti da ulažu vlastite snage, sredstva i resurse u turistički i privredni razvoj svog regiona.

Celovitu SWOT analizu objektivnih i subjektivnih pokazatelja o socio-demografskoj situaciji u Novom Bečaju kao jednom od suštinskih pretpostavki održivosti i implementaciji projekata razvoja turizma i aktivnosti slobodnog vremena.

Prema podacima Republičkog zavoda za statistiku, a na osnovu popisa stanovništva iz 2002. godine, u Potijskom regionu naše zemlje živi 343.404 stanovnika, što čini 16,9% stanovništva Vojvodine. U odnosu na prethodni popis iz 1991. godine postoji trend depopulacije, jer se broj stanovnika smanjio za 16.928, odnosno za 4,7%. Porast ukupnog broja stanovnika beleže samo opštine Titel i Žabalj, a najveći pad broja stanovnika imaju opštine Ada, Senta i Kanjiža.

Opština Novi Bečej se prostire na površini od 609 km², čine je 4 naselja. Prema popisu iz 2002. godine ima 26.924 stanovnika. Na osnovu ovih podataka se može zaključiti da opšta gustina naseljenosti iznosi 44 stanovnika na jednom kvadratnom kilometru, dok je gustina naseljenosti na ukupnom Potijskom regionu (površine 4.630 km²) 74,2 stanovnika po kvadratnom kilometru, a na teritoriji cele Vojvodine 94 stanovnika. Od ukupnog broja 53,7% stanovnika (14.452) živi u gradu, a 46,3% (12.472) na selu. U poređenju sa podacima iz 1991. godine može se zaključiti da je prirodni priraštaj u blagom opadanju (6.5%) (Tabela 1).

Tabela 6. Opšti demografski podaci

Površina (2007.)	609 km ²
Broj naselja	4
Broj stanovnika – popis 1991. godine	28788
Broj stanovnika – popis 2002. godine	26924
Prirodni priraštaj stanovnika na 1000	- 6,5%
Gradsko stanovništvo	53,7 %
Seosko stanovništvo	46,3
Opšta gustina naseljenosti (st/km ²)	44,2

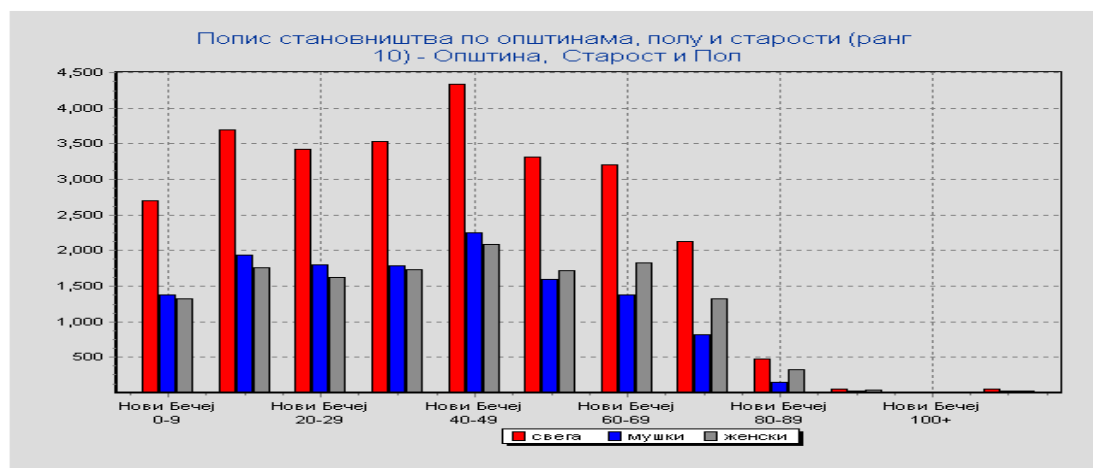
(Izvor: Republički zavod za statistiku)

Analiza migratornih kretanja pokazuje da je udeo autohtonog stanovništva u ukupnoj populaciji Potisja 59,4%, što je više od proseka Vojvodine sa 53,1%. Opština Novi Bečej ima 69,5% autohtonog stanovništva.

Kada je reč o strukturi stanovništva u opštini Novi Bečej, ona se može prikazati sa aspekata biološke, socio-ekonomske, intelektualne i etničko-verske strukture.

Statistički podaci o polnoj strukturi pokazuju da u Potisju živi 167.505 muškaraca (48,8%) i 175.899 žena (51,2%). U opštini Novi Bečej živi 26.863 stanovnika, od toga 13.113 muškaraca i 13.750 žena.

Starosna struktura je nešto povoljnija nego u ostalim delovima Vojvodine. Najbrojnije desetogodišnje starosne grupe su 40-49 godina (4.338 stanovnika), a odma potom grupa od 10-19 godina (3.699 stanovnika). Opširniji prikaz se može videti na grafikonu 1.

Grafikon 1. Popis stanovništva Novog Bečėja po polu i starosti
(Izvor: Republički zavod za statistiku)

Kao indikatori socio-ekonomske strukture mogu se uzeti aktivnost i delatnost stanovništva. Na teritoriji Novog Bečėja ima aktivnih 11.525 stanovnika (42,8%), 5.677 lica sa ličnim prihodom (21,1%) i 9.680 izdržavanih lica (36,0%). Nezaposlenih ima 13,9%, ili 3.754 stanovnika.

Statistički podaci o obrazovnoj strukturi stanovništva pokazuju da u regionu Potisja ima 6.841 nepismenih ili 2,3%. U Novom Bečēju ima 569 nepismenih stanovnika, odnosno 2,5%. Prema popisu stanovništva starijeg od 15 godina po strukturi obrazovanja podaci statističkog

zavoda Srbije registruju 1.034 stanovnika bez školske spreme, 739 stanovnika sa završena prva 3 razreda osnovne škole, 4.371 sa završenim školovanjem na nivou od 4-7. razreda, 6.501 sa završenom osnovnoškolskim obrazovanjem, 8.344 sa završenim srednjoškolskim obrazovanjem, 687 sa završenom višom školom, 560 sa završenim visokim obrazovanjem. 134 ispitanika se nije izjasnilo po ovom pitanju.

U etničkoj strukturi stanovništva Potisja Srbi su najbrojniji narod sa 193.701 stanovnikom ili 56,4%, slede Mađari sa 110.557 stanovnika ili 32,2% i ostali narodi sa 39.146 stanovnika ili 11,4%. U opštini Novi Bečej živi 18.831 stanovnika srpske nacionalnosti, 5.177 stanovnik mađarske i 2.916 stanovnika ostalih nacionalnosti. Kao pravoslavci se izjašnjava 19.833 stanovnika, katolika je 5.428 a ostalim veroispovestima pripada 1.663 stanovnika. Multikulturalnost i multikonfesionalnost Novog Bečaja, kao i bogato folklorno i tradicionalno nasleđe, mogu biti komparativna prednost ove opštine u projektovanju i razvoju turističke ponude.

Materijalna baza za razvoj turizma opštine Novi Bečej

Ugostiteljski objekti – za smeštaj i ishranu, kao deo materijalne baze turizma, odslikavaju trenutno stanje turizma sa aspekta pružanja osnovnih usluga (domen smeštaja i israne). Ujedno je broj, struktura, prostorni razmeštaj ovih objekata i kvalitet njihovih usluge pokazatelj trenutnog stanja materijalne baze, kao i u kom pravcu je potrebno dalje razvijati ugostiteljsku ponudu u Opštini.

Od *ugostiteljskih objekata za smeštaj* na prostoru Opštine postoje sledeći objekti:

Hotel „Tiski cvet” (2)*, koji je lociran u centru Novog Bečaja u neposrednoj blizini obale reke Tise; **Kapacitet hotela** iznosi 80 ležajeva u jednokrevetnim, dvokrevetnim i trokrevetnim sobama i apartmanima sa kupatilom, restoran (250 mesta), aperitiv bar, konferencijska sala (80 mesta), letnja bašta i parking. U blizini hotela se nalazi moderno opremljena sportska sala namenjena svim malim sportovima, kao i teniski teren. **Najčešći gosti** hotela su sportisti, odnosno sportske ekipe na svojim pripremama, ali i učesnici na ekskurzijama.

Pansion „Azucki”, smešten u samom centru Novog Bečaja, nedaleko od hotela „Tiski cvet” poseduje 20 ležaja, 8 soba i 4 kupatila. Svaka soba poseduje televizor, kablovsku televiziju, internet i centralno grejanje. Pansion poseduje parking prostor.

Pansion „Reznici” poseduje oko 30 ležajeva i 5 soba.

Lovački dom, smešten na Bisernom ostrvu, građen početkom šezdesetih godina XX veka u vlasništvu Lovačkog društva, generalno je adaptiran početkom 2000. godine radi postizanja boljeg kvaliteta usluge. U svom sastavu poseduje dva apartmana, dve dvokrevetne i dve jednokrevetne sobe – ukupnog kapaciteta 12 ležaja. Prostor Lovačkog doma koriste uglavnom inostrani lovci. Oni kapacitete koriste jedan kraći period u toku godine – od polovine aprila do kraja maja, kao i avgust mesec.

Na prostoru Opštine, odnosno u samom Novom Bečaju u neposrednoj blizini reke Tise nalazi se i kamping prostor, koji se usled blizine reke i plaže odlikuje odličnom lokacijom, kao i dobrim prilazom za motorna vozila. U odnosu na ove pogodnosti kamp prostor ima nešto lošiji kvalitet opremljenosti samog prostora za potrebe turista – kampera.

Ukupno posmatrano, smeštajni kapaciteti ne zadovoljavaju potrebu za smeštajem turista, pre svega sa aspekta kategorije objekata i asortimana usluga. U skladu sa stavovima

predstavnik Opštine, jedan od većih problema jeste smeštaj učesnika na ekskurzionim putovanjima, zbog nedovoljnog kapaciteta hotelskih objekata.

Postoji potreba za proširenjem smeštajnih kapaciteta na prostoru Opštine.

Od ugostiteljskih objekata za ishranu i piće, u Opštini se pružanjem ovih usluga bave: „Bolero“ - picerija, „MNM“ - diskoteka, „Kiže“ - kafe, „Plaža“ - restoran, čarda (između dolme i reke Tise na novobečejskoj plaži), „11 plavih“ - restoran, „Anki“ - klub, „Dukat“ - restoran, i „Šeherezada“ - poslastičarnica iz Novog Bečeja, „Galaxi“ - diskoteka, „Varga“ i „Ortak“ – kafei iz Novog Miloševa i „Venera“ – kafe-diskoteka iz Kumana (prema Strategiji). Ovome bi trebalo dodati i kafe klub „Skladište“ i „Kolonija“, kafe i restoran „Coloseum“, u Novom Bečeju, kao i restoran „Lovac“ u Novom Miloševu. Ugostiteljski objekti koji se nalaze u naselju Bočar trenutno nisu pogodni za prihvatanje posetilaca, iako postoje potencijali (centar mesta, mali aerodrom, sportski tereni) za njihovo osposobljavanje i izgradnju novih objekata koji bi bili u funkciji, kako lokalnog stanovništva, tako i budućih posetilaca.

Ugostiteljski objekti koji se nalaze u opštini Novi Bečej uglavnom su u funkciji pansiona, postoji samo jedan hotel, i on je dobio kategoriju od dve zvezdice. Primetno je takođe da objekti nisu raspoređeni po teritoriji Opštine već su skoncentrisani najvećim delom na naselje Novi Bečej. Kvalitet objekata može da zadovolji trenutnu turističku posetu, ali razvoj turizma zahtevaće i povećanje ugostiteljskih kapaciteta. Uočava se već sada potreba za proširenjem smeštajnih kapaciteta u celoj Opštini. U prvom planu je svakako sam Novi Bečej koji pored pomenutog hotela ima prostora za još jedan motel, što sigurno ne može da zadovolji potrebe turista koji prolaze ili se zadržavaju u gradu. Rešenje je svakako u podizanju, kako je već ranije napomenuto banjskog kompleksa kojim bi se zadovoljile potrebe za luksuznim smeštajem, a koji bi mogao zadovoljiti i potrebe za ovom vrstom smeštaja i kod događaja koji se organizuju i van teritorije Novog Bečeja.

Struktura ugostiteljskih objekata za smeštaj pokazuje nedovoljno izgrađenost komplementarnih objekata za smeštaj (soba za izdavanje u privatnom smeštaju, pansiona, salaša,...). Ujedno postoji problem na nivou Opštine sa nerealizovanom kategorizacijom privatnog smeštaja. Sa druge strane, objekti za ishranu i piće pokazuju nešto veću raznovrsnost (prema tipovima objekata), kao i brojnost, što je u skladu sa potrebnim odnosom ugostiteljskih smeštajnih i objekata za ishranu i piće. U Opštini postoji potreba za proširenjem ugostiteljskih kapaciteta za ishranu u restoraterskim objektima.

Izgradnja eko bungalova ili turističkog naselja zadovoljila bi potrebe sportskih ekipa, đачkih ekskurzija i sličnih grupa turista. Razvoj smeštajnih kapaciteta bi svakako mogao da obuhvati privatni smeštaj (pod uslovom da se reši kategorizacija objekata). Salaši (kao što već postoji jedan uz samo Slano Kopovo, ali ne pruža usluge smeštaja) bi mogli adekvatno da se uklope u proširenje komplementarnih oblika smeštaja. Neophodno je sve buduće objekte adekvatno uklopiti u ambijent i uraditi detaljan plan funkcionalne uklopljenosti u prostor. Ovo se pre svega odnosi na objekte locirane uz ili u zaštićenim zonama.

Saobraćajna infrastruktura u funkciji turizma

Saobraćajna infrastruktura opštine Novi Bečej trebalo bi da se uklopi u regionalnu i nacionalnu strukturu, a posebno sa susednim opštinama, budući da celovitost spoljne infrastrukturne mreže i manjih celina koje ne izlaze iz okvira granica opštine ili naseljenih mesta, čine ukupnu infrastrukturnu mrežu područja. Kvalitetni i realni razvojni planovi zasnovani na tačnim činjenicama i stručnim procenama i planiranju, omogućavaju da se taj planirani razvoj i ostvari, dok pogrešne procene u situaciji zaostajanja, veoma negativna društvena kretanja u

zapošljavanju i nedovršenoj tranziciji i privatizaciji, mogu dovesti do pogrešnih ulaganja sa katastrofalnim posledicama.

Saobraćajna infrastruktura

Opština Novi Bečej ima povoljan geosaobraćajni položaj, ali stanje saobraćajne infrastrukture na prostoru opštine Novi Bečej je nezadovoljavajuće i predstavlja razvojno ograničenje za celokupnu privrednu aktivnost ovog prostora. Ograničenje predstavlja i neizgrađenost drumskih prostornih veza sa okruženjem (naročito preko reke Tise), neobnovljenost kolovoza i nepostojanje pristupnih puteva u ataru, kao i ka pojedinim lokalitetima, te nepostojanje biciklističkih staza kojima bi se prostor povezao na međunarodnom nivou.

U evropsku mapu EUROVELA ucrtana je i Srbija. Ukupna dužina evropskih biciklističkih staza iznosi 61 709 kilometara. Evropska staza broj 11 delom prolazi kroz Srbiju (od mađarske granice dolinom reke Tise, zatim koridorom Zrenjaninskog puta do Beograda, gde se ukrštaju staze 11 i 4).

Postojeće stanje saobraćajne infrastrukture na prostoru opštine Novi Bečej do sada se nije manifestovalo u duhu inicijalnog razvoja ovog prostora, već je bilo u stanju opsluživanja postojećih transportnih zahteva. Jasno je da neizgrađenost saobraćajne infrastrukture najviše ugrožava funkcionisanje i razvoj privrednih aktivnosti, a naročito turistički razvoj.

Problemi koji su uočeni u vezi sa lokalnim saobraćajem u Opštini su sledeći: nepostojanje obilaznica oko naseljenih mesta čime se ugrožavaju postojeće saobraćajnice kada je teretni saobraćaj u pitanju i samim tim ugrožava sigurnost potencijalnih biciklističkih turista; zatim loš kvalitet saobraćajnica i lokalnih puteva. Ovakvi problemi su prisutni i na drugim sličnim područjima, što se između ostalog može odraziti na usporavanje razvoja turizma.

Železnička infrastruktura

Trenutno stanje železničke infrastrukture na prostoru opštine Novi Bečej je u skladu sa opštim stanjem ove infrastrukture u Srbiji, te svoju primenu u aktivnijem turističkom učešću za sada nema, ali se u narednom periodu ona ni neočekuje. Kroz sva naseljena mesta prolazi jednokolosečna pruga, koja bi trebalo da se afirmiše izgradnjom i osavremenjavanjem u skladu sa obezbeđivanjem komfora i saobraćajnih usluga u domenu ove vrste saobraćaja, pogotovo za potrebe transporta u turističke svrhe.

Infrastruktura za rečni i kanalski saobraćaj

Vodni saobraćaj na ovom prostoru se realizuje plovnim tokom reke Tise i plovnim kanalima iz sistema DTD. Vodna infrastruktura je neopravdano zapostavljena i pored veoma dobrih uslova za povezivanje Novog Bečeja sa celom Evropom. Korišćenje vodnih puteva bi omogućilo i razvoj turističke privrede.

*Slika 6. Brod na Tisi
(Izvor: www.novibecej.com)*

Osnovna ograničenja i problemi područja planiranja u oblasti saobraćajne infrastrukture su u vezi sa pojedinim vidovima saobraćaja, a pre svega to su:

- loše stanje, zapuštenost infrastrukture, terminala (pretovarnih stanica) vodnog i železničkog saobraćaja;
- tehnološke zastarelosti prevoznih sredstava i prateće opreme u oblasti železničkog i vodnog saobraćaja;
- ekonomskih ograničenja - nedostatka sredstava;
- nepostojanja strategija razvoja, studija razvoja mreža i sl.

Stanje i pravci razvoja saobraćajne infrastrukture na duži rok

Sa aspekta održivog razvoja Opštine, veoma je važno pravilno sagledati i izabrati trase budućih saobraćajnica višeg reda kroz područje Opštine. Izbor trase magistralne obilaznica oko Novog Bečaja i ostalih naselja diktira mrežu saobraćajnica kroz naselja i rasterećenje urbanog prostora od tranzitnog saobraćaja. Izgradnjom kvalitetnih lokalnih i regionalnih puteva van naseljenih mesta doprinelo bi se sigurnijem, bržem i funkcionalnijem saobraćaju i povezivanju sa susednim mestima i širim regionom, a aerozagađenje naseljenih područja bi se znatno umanjilo.

Vodna infrastruktura

Izgradnjom prve faze potrebnih pristanišnih infrastrukturnih objekata na Tisi i DTD kanalu, ova razgranata mreža bi mogla biti prava kapija prema drugim potiskim i podunavskim

gradovima i državama kako u smislu teretnog saobraćaja, tako i turističkog i nautičkog saobraćaja. Odlična pozicija u centru Potiskog hidrografskog čvora Opštini pruža mogućnosti da se vodni saobraćaj daleko intezivnije koristi. Veoma loš položaj vodnog saobraćaja u Pokrajini i Republici odslikava i stanje u Opštini.

Razvoj sportske infrastrukture na duži rok

Doprinos održivom razvoju predstavljala bi i izgradnja adekvatne biciklističke staze. S obzirom na to da interesovanje za biciklizam postoji od strane meštana, (Dupalo, 2009) a u skladu sa činjenicom da je položaj Novog Bečaja veoma povoljan u odnosu na važnije komunikacijske pravce (Koridor 10 kao deo istočnog mediteranskog turističkog pravca nalazi se zapadno od Novog Bečaja i granice Opštine, a to znači da je i veza sa Dunavskom biciklističkom rutom u neposrednoj blizini) objašnjava značaj projektovanja biciklističke staze u novobečejskoj opštini. Ako bi se rukovodilo činjenicom da je biciklizam u svetskim razmerama već postao važan segment turizma i dopuna sadržaja mnogobrojnim drugim oblicima turizma, jasno je zašto bi biciklističke staze u i oko Novog Bečaja bile veoma važna spona razvoja turizma uopšte. Naime, rukovodeći se sličnim slučajevima razvoja biciklističkih staza unutar određenih regija odličan primer za razvoj biciklizma predstavlja jedna regija u Australiji - North East Victoria. Ona do 1997. godine nije bila razvijena za biciklistički turizam. Shvatajući potencijale takve vrste kretanja urađena je studija koja je potkrepila očekivanja i staza je uređena tako da danas u dužini od 98 km omogućuje uživanje u biciklizmu, ali i jahanju konja ili pešačenju. Na osnovu njihovih istraživanja može se zaključiti da su takve destinacije postale atraktivne lokacije izletničkog karaktera, što pre svega podrazumeva samo jedno do dva noćenja. Od toga je najveći procenat onih koji duž biciklističkih staza uživaju u još nekim ponudama kao dopunskim sadržajima. Ujedno mnogi od biciklističkih turista ne dolaze do lokacije svojim biciklima, već ih iznajmljuju na licu mesta. Novi Bečej bi se veoma lako mogao porediti sa ovom regijom, pre svega po dužini svojih staza, koje bi iznosile odprilike oko 130 kilometara, i obuhvatale bi i staze po gradu, sa mestom za rentiranje na novobečejskom keju. Pored toga, bogatstvo dopunskog sadržaja je veoma pogodno za prosečna noćenja u trajanju od po dve noći. Dvorci, letnjikovci, seoski, vinski i gastronomski putevi, Arača, Slano Kopovo zatim naselje Novi Bečej sa svojom turističkom ponudom. Pogodan resurs za razvoj posmatranja ptica (engl. Birdwatching), kao dela „soft outdoor“ aktivnosti, predstavlja lokalitet Slano Kopovo.

Tabela 7. SWOT analiza saobraćajne infrastrukture u Opštini

Jake strane	Slabe strane
<ul style="list-style-type: none"> • U centru hidrografskog i željezničkog čvora u Vojvodini • Dobra turistička signalizacija u Opštini • Blizina Koridora 10 • Kvalitet sportskih objekata 	<ul style="list-style-type: none"> • Neobnovljenost kolovoza, • Nepostojanje pristupnih puteva u ataru • Nepostojanje obilaznica oko naseljenih mesta • Nepostojanje biciklističkih staza kojima bi se prostor povezao na međunarodnom nivou •
Šanse	Pretnje
<ul style="list-style-type: none"> • Kroz sva naseljena mesta prolazi pruga • Izgradnja biciklističke trase u opštini • Izgradnja turističke infrastrukture na Slanom Kopovu • Urđenje pristupnog puta do Arače • Izgradnja Banatske magistrale 	<ul style="list-style-type: none"> • Već razvijen nautički saobraćaj u mađarskom delu Tise • Kvalitetnije saobraćajnice u zemljama iz okruženja

ANALIZA STANJA EKONOMSKE STRUKTURE U OPŠTINI NOVI BEČEJ

Ekonomska razvijenost Novog Bečaja

U 2007.godini Novi Bečej je u ukupnim vojvođanskim investicijama učestvovao sa samo 0,3%, dok su susedne opštine Zrenjanin i Bečej učestvovala sa 2,1%, odnosno 3,9%.

U poređenju sa vojvođanskim prosekom i strukturom susednih opština, opština Novi Bečej ima nepovoljnu privrednu strukturu, jer je u ukupnoj privredi poljoprivreda zastupljena sa 49,9%, industrija sa 33,2%, a ostala privreda zastupljena sa svega 16,9%.

Tabela 8. Osnovne privredne strukture Novog Bečaja

	Poljoprivreda	Industrija	Ostala privreda
APV	19,5	23,3	57,2
Zrenjanin	17,2	30,9	51,9
Bečej	26,3	26,3	47,4
Novi Bečej	49,9	33,2	16,9

Izvor: Pokrajnski zavod za statistiku

Osnovni nosioci industrijske proizvodnje u opštini Novi Bečej su:

AD „Polet“ - opekarska industrija, članica „Nexe“ grupe iz Našica, Hrvatska. Privatizacijom 2003. godine Polet postaje deo Nexe grupe kao većinskog akcionara. U „Poletu“ su sprovedene velike investicije modernizacije i rekonstrukcije, a uveden je i sistem upravljanja kvalitetom u skladu sa ISO standardima 9001:2000.

IMT – FOP NOVI BEČEJ je fabrika koja više od 30 godina proizvodi poljoprivredne mašine, traktorski pribor, delove za traktore, delove procesne opreme za sušenje, skladištenje i transport zrnastih proizvoda. Ova fabrika je u toku izrade Strategije prodana nemačkoj firmi „Vogel not“.

Brodogradilište je kupila firma „MCI“ iz Zrenjanina, koja se bavi remontom i izgradnjom brodova i namerava da oživi brodogradilište na Tisi.

U Opštini još postoje i „3.oktobar“ - industrija metalnog kompleksa, „Alergo“ „Italiateks“ – tekstilna industrija, „Biser“-hemijska industrija, i AD „Žitoprerada“ – prehrambena industrija.

Opština Novi Bečej beleži bitno manju spoljnotrgovinsku razmenu u odnosu na vojvođanski prosek i razmenu susednih opština.

Tabela 9. Spoljno trgovinska razmena

	Nacionalni dohodak	Uvoz	Izvoz
Zrenjanin	6,1	1,85	3,71
Bečej	3,4	0,98	3,30
Novi Bečej	0,6	0,76	0,99

Izvor: Pokrajnski zavod za statistiku

Problemi privrednog i ekonomskog razvoja opštine Novi Bečej, kao i drugih manjih i manje razvijenih sredina je u sledećem:

- odsustvo očekivanog kvaliteta u menadžmentu privatizovanih preduzeća
- dominacija neaktuelne programske strukture u poljoprivredi i privatizovanoj industriji.

Rezultat privrednog i ekonomskog razvoja opštine Novi Bečej reflektuje se na ND per capita, na zarade zaposlenih i na budžet opštine po stanovniku, što se može jasno uočiti iz tabele koja sledi:

Tabela 10. Neki pokazatelji ekonomske razvijenosti opštine Novi Bečej u 2007. god

	ND per capita	Zarada po zaposlenom	Budžet po stanovniku
Zrenjanin	93,2	98,8	109,7
Bečej	160,8	77,1	83,4
Novi Bečej	92,2	76,0	63,4

Izvor: Pokrajnski zavod za statistiku

APV = 100%

Broj i struktura zaposlenih u pojedinim delatnostima

Iako Novi Bečej poseduje značajne prirodne i izgrađene resurse, ti resursi u prethodnom periodu nisu bili adekvatno iskorišćeni zahvaljujući nepovoljnim dešavanjima u društveno-ekonomskoj sferi na teritoriji čitave zemlje.

Broj zaposlenih na teritoriji opštine Novi Bečej po podacima Republičkog zavoda za statistiku za 2007. godinu je 4.287, a od toga je najveći deo stanovništva zaposlen u privrednim društvima, ustanovama i organizacijama - 3.284 lica ili 76,6%, a tek 23,4% stanovništva je zaposleno u formi preduzetnika, lica koja samostalno obavljaju delatnost i lica koja rade kod njih (1003 lica). Iz ovoga se da zaključiti da preduzetništvo i porodični biznis i pored postojanja značajnih resursa i potencijala nisu adekvatno zastupljeni i nisu prepoznati kao razvojna šansa ove Opštine.

Od 3.284 lica koja su zaposlena u privrednim društvima, ustanovama i organizacijama, najveći broj njih radi u prerađivačkoj industriji - 1572 ili 36,7%, zatim slede zdravstveni i socijalni rad sa 7,6% i obrazovanje sa 5,9%. U sektoru hotela i restorana kao bitnom sektoru za razvoj turizma, zaposleno je svega 35 lica ili samo 0,8%, dok je u sektoru drugih komunalnih, društvenih i ličnih usluga, kao delatnostima koje mogu biti komplementarne sektoru turizma zaposleno 59 osoba ili 1,4%.

Stopa nezaposlenosti na teritoriji Novog Bečeja je za 10% viša od prosečne stope nezaposlenosti na teritoriji Vojvodine. Ukupan broj nezaposlenih lica je 3 255 lica po podacima Nacionalne službe za zapošljavanje za 2007.godinu, a od toga je čak 47,0% polukvalifikovano (priučeno) ili nekvalifikovano, što predstavlja problem za razvoj preduzetništva i samostalno započinjanje biznisa.

Po podacima iz istog izvora može se videti da preko 50% nacionalnog dohotka dolazi iz oblasti poljoprivrede za koju je većina stanovnika egzistencijalno vezana, kao i ostalih primarnih delatnosti, zatim oko 33% iz industrije, a tek 8% iz trgovinskih aktivnosti, dok sve ostale delatnosti zajedno učestvuju sa tek 9% u strukturi nacionalnog dohotka.

Visina zarada (bez poreza i doprinosa) opštine Novi Bečej je tek 76% prosečne zarade u Vojvodini, a prerađivačka industrija kao najzastupljeni sektor ostvaruje zarade od 68,7%

prosečne zarade u Vojvodini, dok zaposleni u sektoru hotela i ugostiteljstva tek 39% po podacima Republičkog zavoda za statistiku.

Od industrijske proizvodnje najzastupljenija je metalska industrija, kao i tekstilna, što je veoma nepovoljno jer ove dve industrijske grane spadaju u nisko akumulativne industrijske grane.

U strukturi preduzeća najzastupljenija su trgovinska preduzeća, kao i preduzeća koja se bave prerađivačkom delatnošću, dok su preduzeća iz oblasti turizma i komunalnih usluga gotovo zanemarena.

Što se tiče strukture delatnosti u preduzetništvu, ubedljivo su najzastupljenije trgovinske radnje (105), a zatim slede zanatske radnje (70). U okviru zanatskih radnji, postoje delatnosti koje su već uključene ili se veoma lako mogu uključiti u turističke tokove. Ovo bi imalo za posledicu ne samo jačanje kompletnog turističkog proizvoda i usluga koje Novi Bečej može da ponudi, već i porast broja zaposlenih, porast ekonomskih aktivnosti i životnog standarda lokalnog stanovništva uz otvaranje niza novih razvojnih mogućnosti.

Oblast poljoprivredne proizvodnje pokrivena je sa 3.535 poljoprivrednih gazdinstava. Od ukupno 41.914 ha obradive površine, najveći deo su oranice 38.758 ha, zatim livade sa 2.597 ha, voćnjaci sa 2.597 i vinogradi sa 152 ha. Od poljoprivredne proizvodnje najzastupljeniji i sa pozitivnim trendom kretanja su govedarstvo i ovčarstvo. Razvoj preduzetništva usmerenog ka osnivanju malog i porodičnog biznisa sa proizvodom višeg stepena prerade koji ima efektivniju tržišnu valorizaciju od sirovina i poluproizvoda zahteva materijalna i nematerijalna ulaganja u sektor poljoprivrede i stočarstva, voćarstva i vinogradarstva, ali predstavlja pravi razvojni put ove opštine. Voćarstvo, vinogradarstvo, povrtarstvo, kao i stočarstvo imaju potecijal za razvoj i diverzifikaciju proizvoda i usluga koje se uspešno mogu plasirati na tržištu po mnogo prihvatljivijim prodajnim cenama posmatrano iz ugla samih proizvođača i pružaoca usluga. Proizvodi trebaju i mogu da zadovolje tražnju kako lokalnog stanovništva, tako i turista kao jedne od osnovnih pokretačkih snaga za ekonomsko oživljavanje ove Opštine.

Mali i porodični biznis treba da bude osnovna poluga za pokretanje uspavanih privrednih aktivnosti i rešavanja gorućeg problema visoke stope nezaposlenosti. Za sve ovo je potrebno da se obezbedi prigodna infrastruktura, izvrši revitalizacija postojećih objekata, edukuje stanovništvo, pruži materijalna i institucionalna podrška, ali benefiti ovih, možda na prvi pogled velikih ulaganja biće višestruki i dugoročni, ne samo na ekonomskom polju, već i na kulturološkom i sociološkom polju. Prvi koraci ka ostvarenju ovog cilja već su urađeni kroz akcije podsticaja ukuljučivanja lokalnog stanovništva u preduzetničke aktivnosti.

Takođe, velika razvojna šansa se pruža u aktiviranju poslovnog, aktivnog, kreativnog i seoskog turizma. Veliki broj objekata uz određenu adaptaciju može poslužiti upravo gore navedenoj svrsi. Naglasak treba staviti na privatne pansionere i hostele, čije funkcionisanje podrazumeva permanentnu celogodišnju aktivnost lokalnog stanovništva u funkciji održivog razvoja sa akcentom na ekonomske faktore. I same državne strukture trebaju podsticati ovaj oblik privredne aktivnosti u svim raspoloživim vidovima, jer dugoročno gledano, svi učesnici ovih aktivnosti ostvaruju pozitivne efekte.

U poljoprivrednoj, stočarskoj i živinarskoj proizvodnji treba porepoznati turističku i ekonomsku atraktivnost proizvodnje biološki zdrave hrane. Mogućnosti ovog segmeta proizvodnje su veoma jake, a zarada velika. Sa jedne strane, dobili bi kvalitetan turistički proizvod i prvoklasnu hranu u turističkim objektima, dok se sa druge strane pruža mogućnost organizovanja velikog broja različitih edukativnih, kreativnih i rekreativnih oblika turističke aktivnosti, a sav višak proizvoda koji bi proistekao iz ovakve proizvodnje mogao bi se plasirati i na tržište relativno jeftinim kanalima po veoma povoljnim prodajnim cenama za same

proizvođače. Na ruku razvoja ovog dela proizvodnje ide i sve veća medijska pažnja usmerena upravo ka načinu života u prirodi i sa prirodom, kao i promocija zdrave hrane.

Tabela 11. SWOT ANALIZA- poljoprivreda, preduzetništvo

• Jake strane	• Slabe strane
<ul style="list-style-type: none"> • Govedarstvo • Ovčarstvo • Vinogradarstvo • Pokretanje preduzetničke inicijative • Zanatske radnje u sektorima komplementarnim sa turizmom 	<ul style="list-style-type: none"> • Mali procenat udela obradivog zemljišta pod voćnjacima i vinogradima • Nepostojanje suvenira i originalnog turističkog proizvoda • Neorganizovanost na nivou Opštine • Nepostojanje udruženja i zadruga
• Pretnje	• Šanse
<ul style="list-style-type: none"> • Najveći broj proizvoda je u obliku sirovina i poluproizvoda sa malim profitom za proizvođače • Napuštanje opštine od strane mladih ljudi • Agrarna politika Srbije 	<ul style="list-style-type: none"> • Tržišna valorizacija turističkih proizvoda višeg stepena obrade • Diverzifikacija turističkih proizvoda • Promocija biološki zdrave hrane • Promocija ekoturizma • Postojanje tražnje za dodatne turističke usluge • Mogućnost razvoja privatnog smeštaja • Ekonomuzeji

Ostale usluge, specijalna trgovina usluge zabave

Delatnosti poput vinarstva, proizvodnje meda, proizvodnje suvenira, tkanja, drvoreza, starih zanata... nisu još uvek prepoznate kao turistički i ekonomski razvojne delatnosti. Međutim, značajni potencijali za razvoj ovih delatnosti svakako postoje.

Najpoznatije vino „Muskat krokan“ koje se služi na svetski poznatim trpezama upravo potiče sa Bisernog ostrva i nažalost, zbog vlasničkih i pravnih problema, ono još nije doživelo adekvatnu tržišnu valorizaciju i pravnu zaštitu. Postoje planovi za otvaranje vinskog podruma sa mogućnošću degustacije vina na Bisernom ostrvu. Plan da otvori vinograde za posete i omogući degustaciju vina i prihvat turista ima još jedno lice u Opštini.

Što se tiče proizvodnje meda, u Opštini postoji nekolicina porodica koje se bave pčelarstvom, ali i njihovo poslovanje nije adekvatno planski i ciljano organizovano, već se posluje bez unapred određenih ciljeva i planova.

U Opštini postoje udruženja žena koje neguju pojedine stare zanate i kreiraju proizvode i usluge koje pored toga što imaju kulturnu i socijalu vrednost mogu uz veoma mali trud i ulaganje ostvariti i svoje tržišno valorizovanje prvenstveno kroz aktivnosti turizma. Izgradnja novog turističkog informativnog centra u velikoj meri će pomoći upravo ovim aktivnostima.

Od specijalnih trgovina koje su komplementarne sa turističkom delatnošću postoji jedina biciklistička prodavnica, dok prodavnica kamp opreme ne postoji.

Reka Tisa jeste jedan od najjačih turističkih potencijala i kao takva zahteva uređenu i registrovanu plažu koja će lokalnom stanovništvu i turistima pružiti sve vrste usluga, počevši od

ležaljki i suncobrana, preko ugostiteljskih usluga, sportskih i rekreativnih usluga, pa sve do telekomunikacionih usluga, čuvarske službe i službe medicinske pomoći.

Usluge rentiranja bicikala, drugih prevoznih sredstava, kao i nautičkih sredstava nisu prisutne na teritoriji opštine.

Usluge različitih volonterskih kampova postoje i realizuju se uspešno već nekoliko godina u saradnji sa različitim udruženjima i organizacijama. To je veoma dobra osnova za razvoj ovog vida turističkih aktivnosti, kroz diverzifikaciju i na edukativne, kreativne, sportske i umetničke kampove, škole i kolonije pored već postojećih volonterskih.

Usluge zabave najzastupljenije su kroz organizaciju mnogobrojnih svečanosti koje se održavaju na teritoriji Novog Bečeja, kao što su Velikogospojinski dani, Opasuljivanje, Štrudlijada, Velikogospojinski kotlić, Sen Istvan, Novomiloševački zlatni kotlić ... Velikogospojinski dani okupljaju i do 100.000 posetilaca i pružaju izvandrednu priliku za promociju turizma i preduzetništva i porodičnog biznisa u funkciji turizma.

ANALIZA TURISTIČKOG PROMETA NA PODRUČJU OPŠTINE NOVI BEČEJ

Podaci o turističkom prometu su uvek prvobitni pokazatelj koliko je određen turistički prostor posećen, kao i koliko se turisti dugo u njemu zadržavaju, borave. Indirektno ovi podaci (o broju noćenja) odražavaju stanje ugostiteljskog sektora smeštaja, ali i ishrane u posmatranom prostoru.

Kako bi se dobila što kompletnija slika stanja turističke posećenosti prostora opštine Novi Bečej, analizirani su prikupljeni zvanični statistički podaci Republičkog statističkog zavoda o turističkom prometu na nivou Opština u regionu Potisja, AP Vojvodine i celokupne Srbije na godišnjem nivou. U daljem tekstu dat je prikaz apsolutnog broja dolazaka i noćenja domaćih i inostranih turista, kao i prosečan broj dana boravka obe grupe turista za petogodišnji period – od 2003. do 2007. godina.

Prilikom analize i objašnjenja podataka, kao i izvođenja zaključaka u vezi sa turističkim prometom, potrebna je obazrivost budući da su prikazani statistički podaci dobijeni iz (kako se u metodološkom obrazloženju Zavoda navodi) „ugostiteljskih i drugih organizacija koje pružaju usluge smeštaja gostima, odnosno koje posreduju u pružanju tih usluga. Izvor podataka su knjige gostiju, koje vode organizacije koje pružaju usluge smeštaja,.....“. Ovim podacima nisu obuhvaćeni svi turisti, kao ni noćenja u privatnim sobama, kućama i stanovima „zbog neprijavlivanja gostiju“. Prema metodološkim napomenama Zavoda broj dolazaka se ne poklapa sa brojem lica koja putuju, jer „jedno lice može da putuje više puta u toku godine i svaki put se njegov dolazak registruje u smeštajnom objektu u kome boravi....“.
(<http://webrzs.stat.gov.rs/>)

Uz sve ovo potrebno je napomenuti da je vrlo važan pokazatelj validnosti podataka o turističkom prometu broj i struktura objekata u kojima se evidentiraju dolasci i noćenja domaćih i stranih turista.

Tabela 12. Podaci o turističkom prometu za 2007. godinu

REPUBLIKA, GRAD, OPŠTINA	BROJ TURISTA			BROJ NOĆENJA			PROSEČAN BROJ NOĆENJA	
	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI	DOMAĆI	STRANI
REPUBLIKA SRBIJA	2306558	1610513	696045	7328692	5853017	1475675	3,6	2,1
VOJVODINA	314222	215806	98416	834487	603791	230696	2,8	2,3
ZRENJANIN	7789	5668	2121	32378	26424	5954	4,7	-
NOVI BEČEJ	3735	3100	635	12919	11314	1605	3,6	2,5
ADA	1451	671	780	3118	1662	1456	2,5	1,0
KANJIŽA	16906	14333	2573	109004	100366	8638	7,0	3,4
KIKINDA	11657	8470	3187	39335	29033	10302	3,4	3,2
NOVI KNEŽEVAC	581	436	145	1295	1065	230	2,4	1,6
SENTA	1806	1336	470	9931	5470	4461	4,1	9,5
ČOKA	920	763	157	2487	1804	683	2,4	2,0
BEČEJ	5768	4706	1062	13068	10990	2078	2,3	2,0

Izvor: Pokrajnski zavod za statistiku

Tabela 13. Podaci o turističkom prometu za 2006. godinu

REPUBLIKA, GRAD, OPŠTINA	BROJ TURISTA			BROJ NOĆENJA			PROSEČAN BROJ NOĆENJA	
	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI	DOMAĆI	STRANI
REPUBLIKA SRBIJA	2006488	1537646	468842	6592622	5577310	1015312	3,6	2,2
VOJVODINA	267198	189587	77611	723370	557843	165527	2,9	2,1
ZRENJANIN	20579	16504	4075	71250	60190	11060	3,6	2,7
NOVI BEČEJ	2790	2526	264	9802	9221	581	3,7	2,2
ADA	1167	500	667	1929	740	1189	1,5	1,8
KANJIŽA	13630	11887	1743	105395	99422	5973	8,4	3,4
KIKINDA	7758	5822	1936	23438	19299	4139	3,3	2,1
NOVI KNEŽEVAC	341	277	64	555	444	111	1,6	1,7
SENTA	3799	2920	879	12128	9084	3044	3,1	3,5
ČOKA	406	312	94	1448	1048	400	3,4	4,3
BEČEJ	4723	3945	778	9717	7956	1761	2,0	2,3

Izvor: Pokrajnski zavod za statistiku

Tabela 14. Podaci o turističkom prometu za 2005. godinu

REPUBLIKA, GRAD, OPŠTINA	BROJ TURISTA			BROJ NOĆENJA			PROSEČAN BROJ NOĆENJA	
	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI	DOMAĆI	STRANI
REPUBLIKA SRBIJA	1988469	1535790	452679	6499352	5507604	991748	3,6	2,2
VOJVODINA	260503	190518	69985	734878	581706	153172	3,1	2,2
ZRENJANIN	23620	19268	4352	70348	59630	10718	3,1	2,5
NOVI BEČEJ	2946	2525	421	10456	9217	1239	3,7	2,9
ADA	1230	682	548	2085	1156	929	1,7	1,7
KANJIŽA	13116	11817	1299	112588	108066	4522	9,1	3,5
KIKINDA	8569	6346	2223	25202	18908	6294	3,0	2,8
NOVI KNEŽEVAC	-	-	-	-	-	-	-	-
SENTA	3246	2725	521	9470	8548	922	3,1	1,8
ČOKA	-	-	-	-	-	-	-	-
BEČEJ	5118	4122	996	11204	8947	2257	2,2	2,3

Izvor: Pokrajnski zavod za statistiku

Tabela 15. Podaci o turističkom prometu za 2004. godinu

REPUBLIKA, GRAD, OPŠTINA	BROJ TURISTA			BROJ NOĆENJA			PROSEČAN BROJ NOĆENJA	
	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI	UKUPNO	DOMAĆI	STRANI	DOMAĆI	STRANI
REPUBLIKA SRBIJA	1971683	1579857	391826	6642623	5791564	851059	3,7	2,2
VOJVODINA	239067	182367	56700	685956	568215	117741	3,1	2,1
ZRENJANIN	19168	15463	3705	34402	26108	8294	1,7	2,2
NOVI BEČEJ	2951	2496	455	10786	9381	1405	3,8	3,1
ADA	974	447	527	2028	1008	1020	2,3	1,9
KANJIŽA	10275	9665	610	103915	101883	2032	10,5	3,3
KIKINDA	8797	7680	1117	27290	24681	2609	3,2	2,3
NOVI KNEŽEVAC	-	-	-	-	-	-	-	-
SENTA	3732	3064	668	16888	15601	1287	5,1	1,9
ČOKA	-	-	-	-	-	-	-	-
BEČEJ	5291	4497	794	13695	12191	1504	2,7	1,9

Izvor: Pokrajnski zavod za statistiku

*napomena: Za opštinu Titel se ne raspolaže podacima ni za jednu od navedenih godina.

U prethodnim tabelama se vrlo jasno uočava određeni stepen fluktuacije broja turista koji dolaze u Novi Bečej i broja noćenja prateći od 2003. godine do 2007. godine. Uprkos tendenciji fluktuacije broja poseta i noćenja uočava se blagi porast apsolutnog broja poseta i noćenja. Prateći odnos broja turističkih dolazak i noćenja opštine Novi Bečej i ostalih opština Potisja, uočava se da se Novi Bečej ne nalazi među vodećim opštinama (pogotovo u odnosu na Kanjižu, Kikindu, Zrenjanin). U poređenju sa Bečejom, kao susednim gradom, razlike u pogledu turističkog prometa su, prema statističkim podacima, male iako u većem broju slučajeva prednjači Bečej. Ukoliko bi se upoređivali podaci o turističkom prometu Novog Bečaja sa Vojvodinom, ili čak celom Srbijom, jasno bi bilo koliko ova Opština trenutno čini u tom ukupnom prometu veoma mali udeo.

Podaci o prosečnom broju dana boravka jasno govore o kratkotrajnom zadržavanju turista na prostoru Opštine (domaći preko 3,6 dana, dok strani ostaju preko 2,8 dana). Ovo su ujedno i pokazatelji za dalje potencijalne aktivnosti na unapređenju turističke ponude Opštine i povećanje diferenciranih turističkih sadržaja, kao i dalja ulaganja u turističku materijalnu bazu, pre svega ugostiteljske kapacitete.

Na prostoru opštine Novi Bečej evidenciju o turističkom prometu trenutno vrši hotel „Tiski cvet“. Uz to u Strategiji se navodi da su na prostoru Opštine „u značajnijem broju zastupljeni domaći turisti. Prema emitivnim mestima stranih turista je najviše iz bivših jugoslovenskih republika: BiH, Slovenije, Hrvatske, kao i Mađarske. Među lovnim turistima, odnosno lovcima, najveći broj je Nemaca, Austrijanaca, Grka, Španaca i lovaca iz SAD.“

Tabela 16. Broj noćenja domaćih i stranih turista u opštini Novi Bečej za period 1990-2002. godine

GODINA	NOĆENJA DOMAĆI	NOĆENJA STRANI	UKUPAN BR. NOĆENJA
1993.	6284	406	6690
1994.	10116	456	10572
1995.	10861	494	11355
1996.	9325	1155	10480
1997.	9655	745	10400
1998.	10945	1015	11960
1999.	9697	23	9720
2000.	10135	1369	11504
2001.	9395	1944	11303
2002.	10307	901	11208
2003.			12242
2004.			10789
2005.			10495
2006.			9802
2007.			13801

Izvor: Strategija održivog razvoja opštine Novi Bečej

„Analizom broja noćenja vidi se da je ekonomska i politička situacija imala velikog udela u broju noćenja, naročito stranih gostiju. Broj domaćih turista je uglavnom ostao isti i kretao se oko 10.000 noćenja tokom godine, sa izuzetkom 1993 godine kada je zabeležena galopirajuća inflacija koja se izuzetno negativni odrazila na sve ekonomske parametre, pa i na ovaj segment“ (Strategija održivog razvoja opštine Novi Bečej).

Prosečan broj noćenja, kao i odnos apsolutnog broja domaćih i inostranih turista u Opštini, ukazuju na potrebu daljeg unapređenja turističke ponude, kako u pogledu sadržaja, odnosno aktivnosti, tako i strukture ugostiteljskih objekata. Posmatrajući strukturu turista koji dolaze u Opštinu, jasno se uočava da veći broj stranaca dolaze kao lovni turisti, dok van ovog oblika turizma i ovakve ponude su inostrani turisti, uglavnom iz okolnih zemalja regiona. Ovo upućuje na potrebu ne samo za unapređenjem turističke ponude, već i turističke promocije i osvajanje novih turistički emitivnih tržišta.

Činjenica da samo hotel „Tiski cvet“ vodi evidenciju o turističkom prometu ne daje validnu sliku o trenutnom stanju na prostoru cele Opštine. U skladu sa time (što često može i jeste slučaj i kod drugih opština) apsolutne brojke o noćenjima i dolascima tretiraju se sa rezervom.

ANALIZA UREĐENOSTI I OPREMLJENOSTI PROSTORA ZA RAZVOJ TURIZMA OPŠTINE

Za potrebe daljeg razvoja turizma Opštine neophodno je sagledavanje kvaliteta uređenosti prostora u funkciji turizma. Ovo se pre svega odnosi na izgrađenost, stanje infrastrukture, kao i postojanje mogućnosti uređenja prostora.

Akcenat je u ovom delu stavljen na:

- **Pešačke staze**
- **Plaže**
- **Zelene površine (Parkovi, blokovsko zelenilo ...)**
- **Trgovi**
- **Izletišta**
- **Turistička signalizacija**
- **Obeležavanje objekata**
- **Sportska infrastruktura**

Pešačke staze

Na prostoru Opštine ne postoje namenski građene pešačke staze. U tu svrhu se koristi pre svega u Novom Bečeju nasip 8 km (kež dužine 3km) i to kao biciklistička, ali i staza za šetanje – staza zdravlja, budući da se nalazi uz obalu reke Tise.

Za sada nije u planu namenska izgradnja pešačkih staza, već će koristiti pomenute lokacije (iako se prema Generalnom planu Novog Bečaja u okviru inoviranog pristupa pešačkog saobraćaja predviđa, između ostalog, izgradnja rekreativnih pešačkih staza u priobalju Tise). Izgradnja i uređenje pešačkih staza jesu u planu i to na lokacijama – SRP „Slano kopovo”, manastir Arača, Biserno ostrvo, ali trenutno nema urađenog projekta.

Plaže

Na prostoru opštine Novi Bečej postoje dve plaže - jedna kao deo same obale naselja Novi Bečej (locirana u blizini samog kamp prostora, i Doma kulture i hotela Tiski cvet), a druga na ostrvu na Tisi.

Plaža u Novom Bečeju ima odličnu lokaciju i pristup, dok je opremljenost nešto lošijeg kvaliteta. Uređenost prostora same plaže obuhvata: tuševe, staze za pešake, teniski teren, teren za košarku, klupe za sedenje, kante za smeće, blizinu hotela „Tiski cvet” i privatnog pansiona „Azucki”, kao, i na samoj obali Tise, dva ugostiteljska objekta (kafića) sa jednim terenom za odbojku, te dve marine i prostor za kampovanje.

Obe plaže nisu registrovane što podrazumeva nepostojanje spasilaca i opreme za takve plaže, te u takvoj situaciji trenutno nije moguće iznajmljivanje opreme za plaže. Korisnici plaža su uglavnom lokalno stanovništvo.

Problem kupaćima može da predstavlja skupljanje otpadnog nanosa reke Tise u prostoru oko samog keja, što sa aspekta kupališnog i nautičkog turizma predstavlja problem. Prema Generalnom planu Novog Bečaja predviđa se preispitivanje plaža u cilju povećanja bezbednosti.

Zelene površine (Parkovi, blokovsko zelenilo ...)

Svako od četiri naselja u Opštini raspolaže sa po jednom park površinom, što bi se moglo smatrati adekvatnim stanjem za prostor Opštine, kada je u pitanju turistička uređenost. Ukoliko se posmatra stanje park površina u Generalnom planu Novog Bečaja uočava se njihov deficit na prostoru grada (uz postojeći park u centru naselja), te bi se u skladu sa tim drugi prostori mogli koristiti za tu namenu, za miran odmor i pasivnu rekreaciju, park-šuma na obali Tise i sportsko-rekreativne površine). zelenilo

Stanje parkova na prostoru Opštine ukazuje da postoji potreba za dodatnim uređenjem – klupa, korpi za otpatke, prostora za decu itd. Takođe, parkovi nisu, u velikom broju slučajeva, locirani pored ugostiteljskih objekata za ishranu ili piće.

Trgovi

Kada se govori o trgovima, na prostoru Opštine definitivno je neophodno njihovo uređenje postavljanjem ili promenom klupa, korpi za otpatke, te održavanje čistoće, kako bi se intenzivnije mogli koristiti za organizovanje pojedinih manifestacija.

Izletišta

Na prostoru Opštine postoje tri izletišta – na Bisernom ostrvu, prostor oko Starog hrasta i obala reke Tise. Najviše je posećen izletnički prostor uz reku Tisu.

Izletišta se koriste sezonski, dok su pojedina posećena tokom određenih praznika u godini (1. Maj, Velikogospojinski dani,...). Ova izletišta se koriste uglavnom vikendima od strane lokalnog stanovništva, kao i stanovništva iz okolnih mesta koja su udaljena ne više od pola sata vožnje, ili iz onih mesta koja nemaju izlaz na vodenu površinu.

Turistička signalizacija

Turistička signalizacija je na zadovoljavajućem nivou (trojezična) i urađena je u okviru projekta kojeg je sprovedla Turistička organizacija Srbije. Signalizacija je na engleskom, srpskom i mađarskom jeziku, i označeni su svi značajniji kulturno-istorijski objekti, zatim ugostiteljski objekti, kao i prirodni.

Obeležavanje objekata

Kada je u pitanju obeležavanje objekata (turističkih resursa i ugostiteljskih objekata) uočeno je da su svi objekti (prirodni, kulturni i ugostiteljski) poseduju oznake. Međutim, vidljivost oznaka je daleko najbolja kod prirodnih objekata. Dizajn nije najjača strana ovim oznakama ni kod jedne vrste objekata, kao ni tematska ujednačenost u okviru svake vrste objekata.

Sportska infrastruktura

Ključni preduslov za nastanak i planiranje sportskih infrastrukturnih objekata i sistema su potrebe zbog kojih su takvi objekti nastali ili će biti neophodni u budućnosti. Iz tih razloga, sagledavanje potrebne sportske infrastrukture u smislu izgradnje i investicija su veoma važne za budućnost, a unapređenje postojećih objekata i terena mogu poslužiti za trenutno podizanje kvaliteta života i očuvanje okoline i zdravlja stanovništva.

Važno je istaći da su svi postojeći sportski objekti prilagodljivi trenutnoj turističkoj ponudi i kao takvi predstavljaju dobru okosnicu za razvoj sportskog turizma u Opštini, te mogu biti dopuna sadržaja nekim drugim oblicima turizma.

Tabela 17. Sportski objekti u opštini Novi Bečej u 2007. Godini

Opština	Novi Bečej
Školski tereni	10
Sale/hale	5
Bazeni	-
Sportski centar	3
Stadioni	4
Otvoreni objekti	2
Kuglane	1
Streljane	-
Tenis	2
Ukupno	27

Izvor:www.sio.vojvodina.gov.rs

Tabela 18. Broj sportskih objekata u opštini Novi Bečej 80-ih godina prošlog veka i u 2007

Opština	1980	2007
Novi Bečej	8	27

Izvor:www.sio.vojvodina.gov.rs

Tabela 19. SWOT ANALIZA ugostiteljskih objekata i uređenosti i opremljenosti prostora za razvoj turizma Opštine

Jake strane	Slabe strane
<ul style="list-style-type: none"> • Dobra turistička signalizacija u Opštini • Obeleženost svih turističkih lokaliteta • Za trenutno stanje turističke ponude, a i posećenosti dosta dobro uređen prostor oko reke Tise 	<ul style="list-style-type: none"> • nesređeno pitanje kategorizacije privatnog smeštaja • nedovoljno smeštajnih kapaciteta na prostoru Opštine, pogotovo komplementarnih ugostiteljskih objekata • loša prostorna distribucija smeštaja u Opštini • neuređene pešačke staze u Opštini • sezonalnost u posetama izletištim – izletičničkom turizmu • dominantno zastupljeni lovni turisti ostvaruju posete u određenim periodima godine – vrlo kratkim • neregistrovane plaže i nemogućnost najma opreme za turiste • nedovoljno kvalitetna uređenost parkova, trgova • Nedovoljni finansijski resursi za ulaganje u turističku infrastrukturu i smeštajne kapacitete
Šanse	Pretnje
<ul style="list-style-type: none"> • Konkursiranje kod domaćih i inostranih fondova za izradu projekata u funkciji ulaganja u materijalnu bazu • Razvoj i intenziviranje izletiničkog turizma, a time i veći turistički promet – na dnevnom nivou pre svega • Primarna ulaganja u smeštajne kapacitete za ekskurzione turiste 	<ul style="list-style-type: none"> • Nepovoljnost ekonomske situacije za dalja ulaganja u unapređenje turističke infrastrukture i materijalne baze • Opštine iz okruženja sa njihovim turističkim ponudama – konkurentnost u domenu smeštaja i organizovanosti turizma • Potencijalno neusklađen dalji razvoj turističkih sadržaja i proširenja smeštajnih kapaciteta

OCENA VREDNOSTI TURISTIČKIH POTENCIJALA OPŠTINE NOVI BEČEJ

Turistička valorizacija resursa opštine Novi Bečej

Turističkom valorizacijom su obuhvaćeni postojeći prirodni i kulturni resursi od značaja za turističku ponudu Opštine, kao i resursi za sportske aktivnosti, locirani u četiri naselja (Bočar, Kumane, Novo Miloševo i Novi Bečej) ili izvan pomenutih naselja.

Cilj turističke valorizacije je da se procesom ocene vrednosti postojećih kulturnih i prirodnih resursa, kao i resursa za sportske aktivnosti, utvrde resursi koji imaju trenutno najviše šansi za formiranje samostalnog turističkog proizvoda, a koji bi istovremeno činio deo ukupne turističke ponude opštine Novi Bečej.

Procesom turističke valorizacije ocenjeni su sledeći **parametri** postojećih resursa u Opštini:

Za nevedene parametre koji su vrednovani date su ocene u rasponu od 1 do 5, pri čemu ocena 1 označava izuzetno nisku, a ocena 5 izuzetno visoku vrednost parametra za posmatrani turistički resurs.

Tabela 20. Tabela turistička valorizacija resursa opštine Novi Bečej

Resurs		Specifičnost resursa	Turistički potencijal	Dostupnost	Turistička opremljenost	Značaj resursa	Ukupno	
Kulturni resursi	Dvorci i letnjikovci	Dvorac Karačonji	5	4	3	1	1	14
		Dvorac Heterlendi	5	1	2	1	1	10
		Dvorac Bajić	4	2	3	1	1	11
		Dvorac Rohonjci	5	2	2	1	1	11
		Dvorac Ivanović (Sokolac)	5	4	4	2	2	17
	Utvrđenja	Arača	5	4	3	1	4	17
		Stari grad (ostaci tvrđave)	2	1	2	1	1	7
	Muzeji	Muzej Glavaševa kuća (zavičajni klub)	3	5	5	3	4	20
		Zavičajni muzej Kotarka	4	5	5	3	4	21

Analiza i ocena vrednosti turističkih potencijala opštine Novi Bečej

Resurs		Specifičnost resursa	Turistički potencijal	Dostupnost	Turistička opremljenost	Značaj resursa	Ukupno
	Muzej Žeravica	4	5	5	4	5	23
Crkve ⁴	14 crkvi i 1 manastir	3	3	5	-	2	13
Objekti industrijskog nasleđa	Crpna stanica, Kumane	5	3	1	1	2	12
	Prevodnica (DTD i Tisa), Novi Bečej	2	3	5	1	2	13
	Stara crpna stanica, Novi Bečej	4	3	3	1	1	12
	Žitni magacin, Novi Bečej	5	3	2	1	1	12
	Žitni magacin, Novo Miloševo	5	3	3	1	1	13
Spomenici i ambijentalne celine	Centar (ambijentalna celina)	4	5	5	3	5	22
	Spomenik Dragutinu, Kumane	2	2	5	1	2	12
Prosečna ocena:		3,9	3,2	3,6	1,4	2,2	-
Prirodni resursi	Slano Kopovo	5	5	2	2	3	17
	Cvetanje Tise	5	5	5	1	4	20
	Biserno ostrvo	4	5	5	1	4	19
	Stari hrast	4	4	1	3	5	17
Prosečna ocena:		4,5	4,7	3,2	1,7	4	-
Sportski resursi	Kamp, Novi Bečej	1	4	5	2	2	14
	Trim staza i sportski tereni na Tisi,	3	5	5	3	2	18

⁴ U opštini Novi Bečej se nalazi 14 pravoslavnih i katoličkih crkava, te su one u tabeli objedinjeno valorizovane.

Resurs	Specifičnost resursa	Turistički potencijal	Dostupnost	Turistička opremljenost	Značaj resursa	Ukupno
Novi Bečej						
Teren za odbojku na pesku, Kumane	1	3	5	2	1	12
Fudbalski teren, Kumane	1	2	5	1	1	10
Pokrivene tribine za fudbal, Novo Miloševo	1	2	5	1	1	10
Sportski tereni, Novo Miloševo	1	2	5	1	1	10
“Fery” brod za izlete na Tisi	4	5	5	4	5	23
Sportski tereni, Bočar	1	3	5	2	1	12
Prosečna ocena:	1,6	3,3	5	2	1,8	-
Prosek:	3,3	3,7	3,9	1,7	2,7	

Procesom turističke valorizacije izdvojene su i definisane tri grupe turističkih resursa koji se međusobno razlikuju po nivou značajnosti za turističku ponudu Opštine, a koji se ogleda u stvarnim mogućnostima za kreiranje komplementarnih i/ili samostalnih turističkih proizvoda.

- I GRUPA** obuhvata resurse čija ukupna turistička vrednost ima ocenu od 1 do 10

Ovoj grupi pripadaju turistički resursi Opštine koji imaju izuzetno malu trenutnu turističku vrednost, koja je posledica: 1) namene pojedinih resursa koja nije komplementarna sa turizmom; 2) specifičnosti pojedinih resursa koji su namenjeni upotrebi od strane lokalnog stanovništva; 3) izrazito lošeg stanja očuvanosti objekata; 4) loše pristupačnosti resursa. Resursi iz ove grupe se ne mogu smatrati realnim turističkom potencijalom od kojeg bi se mogao kreirati turistički proizvod.

- II GRUPA** obuhvata resurse čija ukupna turistička vrednost ima ocenu od 11 do 18

Prema dobijenim rezultatima turističke valorizacije, u ovu grupu spadaju resursi Opštine koji se odlikuju: 1) namenom koja je komplementarna sa turizmom; 2) specifičnošću koja može predstavljati bazu za kreiranje komplementarnih turističkih proizvoda; 3) relativno dobrom pristupačnošću; 4) nedovoljnom turističkom opremljenošću, i 5) trenutno malim značajem za ukupnu turističku ponudu Opštine. Resursi iz ove grupe predstavljaju realne turističke potencijale od kojih bi se mogli kreirati komplementarni turistički proizvodi.

- III GRUPA** obuhvata resurse čija ukupna turistička vrednost ima ocenu od 19 do 25

U ovoj grupi se nalaze turistički resursi Opštine, koji se odlikuju: 1) raritetnošću prirodnih fenomena; 2) visokom specifičnošću prirodnih i kulturnih vrednosti; 3) dobrom pristupačnošću; 4) dobrom turističkom opremljenošću i 5) velikim značajem za turističku ponudu Opštine. Resursi iz ove grupe predstavljaju, kako afirmisane turističke proizvode, tako i realne turističke potencijale od kojih bi se mogli kreirati ne samo komplementarni, već i samostalni turistički proizvodi.

Tokom procesa valorizacije turistički resursi su grupisani u tri grupe: kulturni, prirodni i sportski resursi. Po završenom procesu valorizacije uočeno je sledeće:

- Prosečno najnižu vrednost kod sve tri posmatrane grupe resursa ima **turistička opremljenost** (ocena 1,6), što ukazuje na potrebu daljeg inoviranja strukture i kvaliteta opremljenosti resursa. Međutim, međusobnim poređenjem grupacija izdvajaju se sportski resursi sa nešto boljim nivoom kvaliteta turističke opremljenosti (ocena 2). Kako su kulturni resursi ocenjeni najnižim nivoom kvaliteta turističke opremljenosti, oni se u okviru ove tri grupe mogu izdvojiti kao najprioritetniji za dalja ulaganja i inoviranje turističke opremljenosti.
- Svi valorizovani resursi odlikuju se relativno malim trenutnim **značajem za turističku ponudu Opštine** (ocena 2,4), dok se, kao daleko trenutno najznačajniji, izdvajaju prirodni resursi (ocena 4).
- Valorizovani resursi ukupno se ne odlikuju izrazito visokim **turističkim potencijalom** (ocena 3,5). Međutim, prirodni resursi imaju najveći turistički potencijal (ocena 4,7) za ukupnu turističku ponudu Opštine, koji se na osnovu namene prostora, pravne regulative kao osnove za dalje turističko korišćenje i mogućnosti za privlačenje posetilaca u narednom periodu mogu najbrže uključiti u kreiranje turističkih proizvoda.
- Sa aspekta **specifičnosti resursa** dobijeni rezultati ukazuju na daleko najveću specifičnost prirodnih resursa (ocena 4,5) po osnovu njihovih biogeografskih i hidroloških autentičnosti, u odnosu na preostale vrste resursa.
- Najboljom **dostupnošću** se odlikuju sportski resursi (ocena 5), dok preostali resursi – prirodni i kulturni, imaju manju dostupnost, koja je posledica kako prostorne nepristupačnosti do samih objekata, tako i otvorenosti za posetioce.

Tabela 21. Sintezna SWOT analiza turizma Novog Bečēja

Jake strane	Slabe strane
<ul style="list-style-type: none"> Izlazi na Tisu (reka međunarodnog ranga) Centralni položaj u regionu Potisja Položaj na hidrografskom čvoru DTD Blizina velikih emitivnih centara Povoljan položaj u odnosu na pogranične zemlje, kao potencijalno emitivno područje Specijalni rezervat prirode „Slano Kopovo“ (Ramsarsko područje) Park prirode “Stara Tisa” Pet dvoraca u opštini Manifestacija Velikogospojinski dani Dobro uređene muzejske postavke Prisustvo objekata industrijskog nasleđa Jedinstvo lokalne uprave Jaka lokalna inicijativa Jasna vizija turističkog tržišnog segmenta Prisustvo međunarodnih volonterskih kampova Crkva Arača Dobra projektna koncepcija okrenuta ka eksternim izvorima finansiranja Dobra saradnja sa institucijama u turizmu Veliki broj zanatskih radnji sa mogućnošću uključivanja u zanatski turizam Muskat krokan – sorta vina Funkcionalna uređenost keja Ravnomerna disperzija turističkih lokaliteta u celoj opštini U Evropi jedinstven fenomen „Cvetanje Tise“ Osposobljenost opštine za prihvatanje turista Dobar položaj u odnosu na Koridor 10 Promotivne aktivnosti Web sajt Opštine 14 crkava 	<ul style="list-style-type: none"> Nezainteresovanost stanovništva Nedostatak smeštajnih kapaciteta Veliki broj nezaposlenih 40% zaposlenih u nisko akumulativnim industrijama Mali broj specijalizovanih prodavnica Nedostatak ostalih usluga u turizmu Nedovoljna nautička i turistička aktivnost na Tisi i priobalju Nedovoljna svest stanovništva o značaju sopstvenih turističkih resursa Nepostojanje turističke organizacije opštine Loša organizovanost unutar opštine po pitanju turizma Nepostojanje konkretnog turističkog proizvoda Neadekvatan menadžment ljudskih resursa u turističkoj privredi
Šanse	Pretnje
<ul style="list-style-type: none"> Izgradnja privatnih i malih smeštajnih kapaciteta Poljoprivreda u funkciji turizma Mogućnost otvaranja specijalizovanih prodavnica Osnivanje turističko-informativnog centra Osnivanje fonda za podršku razvoju turizma 	<ul style="list-style-type: none"> Nepostojanje definisane strategije razvoja turizma u Vojvodini Zagađenost Tise Lošija konkurentska pozicija Ekonomska nestabilnost Nedovoljna saradnja sa ostalim opštinama u okruženju Rivalstvo između potiskih opština u razvoju turizma Mogućnost narušavanja zaštićenih prirodnih prostora Depopulacija opštine

Izdvojene jake strane predstavljaju skup snaga koje u ovom momentu postoje u Opštini. Definisane snage izdvajaju resurse na osnovu kojih je moguće razvijati turizam i predstavljaju, pored materijalnih resursa, sve pozitivne karakteristike na koje razvoj turizma u Opštini može da se osloni. Jedan deo utvrđenih snaga ima i sinergetski efekat koji se ispoljava u sadejstvu sa drugim jakim stranama. U tabeli koja označava ukupnu SWOT analizu sumirane su jake tačke svih predhodnih delova studije. Na osnovu analize i ocene vrednosti u opštini Novi Bečej moguće je definisati nekoliko elemenata koji mogu biti polazišta za strateške razvojne pravce turizma:

- Centralno mesto Opštine u Vojvodini i Potisju
- Izlazak na Tisu
- Spremnost lokalne uprave za razvoj turizma
- Odlični prirodno-geografski uslovi za razvoj turizma
- Jedinstven Specijalni rezervat prirode "Slano Kopovo"
- Dvorci na teritoriji Opštine

Na osnovu pojedinih elemenata uočava se da Opština ima mogućnosti za razvoj različitih oblika turizma namenjenih posebnim interesnim grupama turista. Stoga je neophodno detaljnije utvrđivanje karakteristika segmenata turističke tražnje i na osnovu toga kreiranje turističke ponude.

Krajnji cilj SWOT analize jeste pronalaženje rešenja za prevazilaženje slabih strana, kako bi se one ublažile i vremenom postale prednosti. Proces od definisanja slabih strana do njihovog preobražaja u prednosti je dugotrajan i zahteva sistematski pristup i aktivnosti. Uprkos relativno manjem broju slabih strana stanja turizma u Opštini, one ipak imaju dominantan ograničavajući uticaj na razvoj turizma. Moguće je izdvojiti nekoliko ključnih slabosti:

- Nepostojanje turističke organizacija koja mora biti pokretač razvoja turizma u okviru Opštine
- Veoma mala zainteresovanost lokalnog stanovništva za privredno aktiviranje na polju turizma i aktivnosti slobodnog vremena, što predstavlja značajnu slabost koju nije moguće prevazići u kraćem vremenskom periodu. Lokalno stanovništvo ima veoma malo ušesće u trenutnoj turističkoj ponudi.
- Nedostatak kvalitetne radne snage, čije je prevazilaženje potrebno uvrstiti u strateške ciljeve.

Način za prevazilaženje ovih slabosti podrazumeva aktivnije uključivanje lokalnog stanovništva koje ne sme biti uslovljeno političkim, nacionalnim ili bilo kojim drugim ličnim ubeđenjem. Jedna od mogućnosti za povezivanje lokalnog stanovništva može biti organizacija manifestacija lokalnog karaktera koje bi, između ostalog, doprinele zbližavanju stanovništva i podizanju svesti o potrebi zajedničkog angažovanja na različitim akcijama. Pokretači ovih akcija bi trebalo da budu nevladine organizacije i udruženja građana (kojih još uvek nema dovoljno), kako bi se izbegao eventualni politički kontekst.

Utvrđene šanse za turizam opštine Novi Bečej predstavljaju mogućnosti koje, ukoliko se dobro isplaniraju i realizuju, mogu postati jake strane Opštine. Šanse koje Opština može iskoristiti su:

- Izgradnja privatnih i malih smeštajnih kapaciteta
- Poljoprivreda u funkciji turizma
- Osnivanje turističko-informativnog centra

- Osnivanje fonda za podršku razvoju turizma

Veliku šansu predstavlja i uspostavljanje turističke organizacije, koja bi se bavila organizacijom turizma na nivou Opštine. Jedna od najzanimljivijih šansi je i uspostavljanje Fonda za razvoj turizma na nivou Opštine, što je predviđeno i Strategijom održivog razvoja. Fond bi imao pre svega ulogu u pokretanju i uključivanju lokalnog stanovništva u turističke aktivnosti, kao i kreiranje turističkih proizvoda na nivou Opštine preko konkretnih projekata i sopstvenog materijalnog učešća. Kao šansa je izdvojen i veliki broj poljoprivrednih proizvođača koje je moguće na direktan ili indirektan način uključiti u turističku ponudu Novog Bečaja. Ovaj koncept je veoma atraktivan i posebno interesantan za turiste iz gradskih sredina (prvenstveno iz Novog Sada i Beograda), pri čemu je od ključne važnosti način približavanja koncepta turizma i agriturizma lokalnom stanovništvu, kao i odnos koji se kreira između buduće turističke organizacije Opštine i ponuđača usluga (poljoprivrednika). Eksterni faktori koji utiču na ovaj oblik turizma su izuzetno povoljni (postoje dobri preduslovi za njegov razvoj, na celoj teritoriji Vojvodine ne postoji razvijen ovaj oblik turizma), te iz tih razloga postoji šansa za uspostavljanje liderske pozicije Novog Bečaja u odnosu na agriturizam.

Pretnje koje su uočene imaju sličan karakter kao i slabe strane, ali je njihov otežavajući položaj to što ne zavise od Opštine, nego su u nadležnosti okruga, pokrajine, države, a u pojedinim slučajevima čak i u nadležnosti šireg okruženja (susedne zemlje). Jedna od ključnih pretnji predstavlja svakako ugrožavanje životne sredine koje se manifestuje zagađenjem Tise, kanala, zagađenjem zaštićenih zona, ali i smanjenjem mogućnosti za iskorišćenje potencijala usled neadekvatnog odnosa prema prirodnoj sredini. Ključne pretnje su svakako:

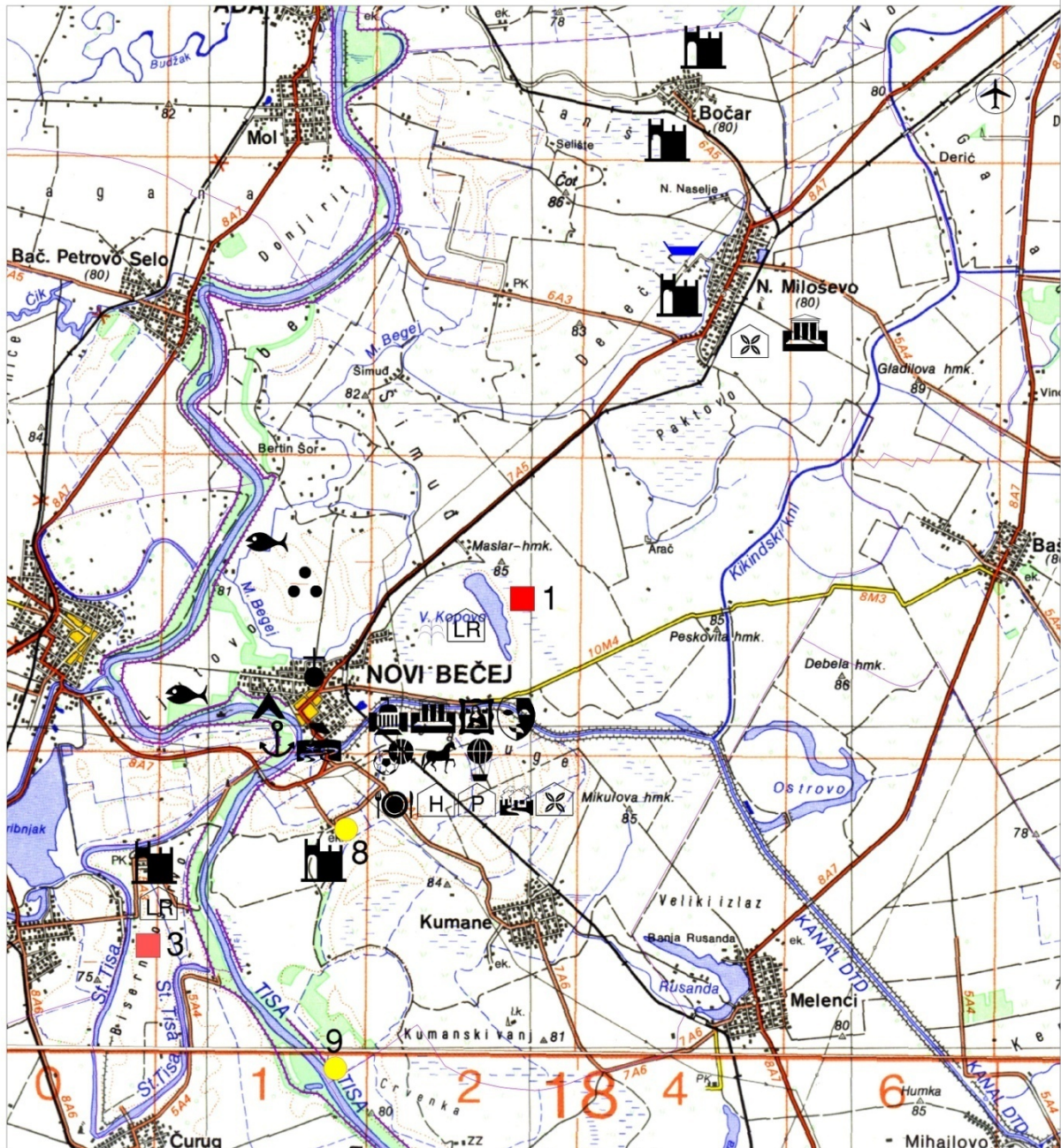
- Nepostojanje definisane strategije razvoja turizma u Vojvodini
- Nedovoljna saradnja sa ostalim opštinama u okruženju
- Rivalstvo između potiskih opština u razvoju turizma
- Mogućnost narušavanja zaštićenih prirodnih prostora

Prevazilaženje pretnji moguće je jedino uz snažnu saradnju i povezivanje unutar okruga, pokrajine, države i susednih zemalja, a ogleda se u definisanju problema i snažnoj zajedničkoj inicijativi za prevazilaženje istih.

TURISTIČKI POTENCIJALI OPŠTINE NOVI BEČEJ

0 1 2 3 4 5 km

	- PRIVEZ		- USTANOVE KULTURE (muzeji, galerije, kulturni centri, domovi kulture)
	- RIBOLOVNI REVIRI		- ARHEOLOŠKE ISKOPINE - NALAZIŠTA
	- BANJA		- MANIFESTACIJE, FESTIVALI
	- SPORTSKO-REKREACIONI CENTAR		- ETNO KUĆE, AUTENTIČNE AMBIJENTALNE CELINE
	- TERMOMINERALNE VODE		- DVORCI I LETNJIKOVCVI
	- KAMP		- CRKVE
	- BALONING		- UMETNIČKE KOLONIJE
	- UREĐENE PLAŽE		- ZNAČAJNA ARHITEKTONSKA ZDANJA, SPOMENICI KULTURE
	1 SPECIJALNI REZERVAT PRIRODE - SLANO KOPOVO		- KONJIČKE SVEČANOSTI
	3 PARK PRIRODE - STARA TISA KOD BISERNOG OSTRVA		- HOTELI
	8 SPOMENIK PRIRODE - PARK SOKOLAC U NOVOM BEČEJU		- VIKEND NASELJA
	9 SPOMENIK PRIRODE - HRAST LUŽNJAK U DVORIŠTU CRPNE STANICE KOD KUMANA		- PANSIONI
			- LOVAČKI I RIBOLOVAČKI DOMOVI

POTENCIJALNI RAZVOJNI PRAVCI TURIZMA U ODNOSU NA RESURSE OPŠTINE

Naredno poglavlje analizira koji su to mogući razvojni pravci turizma u opštini Novi Bečej, u odnosu na analizu turističke valorizacije i resurse koje poseduje Opština. Takođe, u kratkim crtama prikazani su sledeći koraci u izradi Strategije razvoja turizma opštine Novi Bečej.

Zdravstveni turizam

Zdravstveni i velnes turizam je u Strategiji razvoja turizma Srbije označen kao jedan od značajnijih vidova turizma. U opštini Novi Bečej postoje dobre predispozicije za razvoj ovog vida turizma.

U toku izrade Prve faze Strategije razvoja turizma opštine Novi Bečej, obezbeđena su sredstva za revitalizaciju dvorca Karačonji, u spa i velnes centar. U toku je prostorno uređenje i priprema dekumentacije za potencijalne investitore. Ovim bi se postiglo da se deo aktivnosti, u Strategiji razvoja turizma Srbije okarakterisan kao „Day Spa“, razvije na osnovu povoljnog položaja opštine Novi Bečej u Vojvodini i Potisju, u odnosu na dva velika gradska centra, Beograd i Novi Sad, kao i u odnosu na regionalne centre Segedin i Temišvar.

Povoljnost opštine Novi Bečej u vezi sa zdravstvenim i velnes turizmom predstavlja i izvor termo-mineralne vode u Opštini, koji se nalazi upravo na prostoru Novog Miloševa. Pomenuta lokacija je izuzetna za izgradnju banjskog kompleksa u čiji sklop bi ušao i otvoreni bazen. Ovaj kompleks bi trebalo da bude okrenut velnes a ne zdravstvenom (Medical) turizmu za potrebe kako lokalnog, tako i stanovništva Beograda i Novog Sada. Takođe, u okviru kompleksa bi bilo poželjno izgraditi kongresni centar, kapaciteta petstotina učesnika, koji bi bio multi-funkcionalan centar. Njegova izgradnja bi bila u potpunosti u skladu sa Strategijom razvoja turizma Srbije, koja naglašava značajnost MICE turizma.

Moguća ulaganja:

- izgradnja banjskog kompleksa,
- pružanje velnes i spa usluga,
- rehabilitacioni centar za decu ometnu u razvoju u Bočaru.

Turizam zasnovan na kulturno-istorijskom nasleđu

Ovaj oblik turizma ima značajne predispozicije, budući da u opštini Novi Bečej postoji značajno materijalno i nematerijalno kulturno nasleđe. Spomenici materijalnog kulturno-istorijskog nasleđa koji se mogu u najkraćem roku plasirati su ostaci crkve Arača i dvorci i letnjikovci. Pod plasiranjem se podrazumeva turistički obilazak i atraktivna priča o objektima, budući da je to jedino moguće u ovom momentu. Takođe, materijalno kulturno-istorijsko nasleđe se na adekvatan način može prezentovati i preko muzejskih postavki u muzeju „Kotarka“, „Žeravica“ i „Glavaševa kuća“, koji već imaju dobro osmišljene i realizovane postavke. Ključna aktivnost je prezentacija, od vitalnog značaja za ceo turistički doživljaj. Od nematerijalnog kulturno-istorijskog nasleđa, veliki potencijal nose tradicionalne manifestacije (Velikogospojinski dani i seoske slave), kao i nove manifestacije koje slave svakodnevni život sela (štrudlijada, Novo Miloševo) i varošice („Čamac na Tisi“) . Manifestacije koje bi mogle imati veći značaj jesu „Tiska akademija akvarela“ i „Obzorja na Tisi“, i svoju snagu bi mogle pojačati

čak svojim sjedinjavanjem u jedan slikarsko-muzički događaj koji bi bio u stanju da privuče i zadrži posetioce nekoliko dana.

Moguća ulaganja:

- Izrada makete crkve Arača i nekadašnjeg naselja, postavljena i prezentovana na samom lokalitetu,
- Obuka specijalizovanih lokalnih vodiča,
- Promocija muzičko-likovnih manifestacija na sajmovima i kulturnim centrima u većim gradovima,
- Kreiranje interkulturnih manifestacija i sadržaja preko kojih bi se promovisala multikulturalnost, kao jedna od specifičnosti Opštine.

Eko turizam

Ekoturizam je vrsta turističkog putovanja koje uvažava potrebe očuvanja životne sredine i vezuje se za posetu relativno očuvanim prirodnim dobrima u cilju uživanja i divljenja prirodnim i kulturnim vrednostima čime se promovišu aktivnosti zaštite. Ovaj vid turističkog kretanja karakteriše nizak stepen negativnog uticaja turističkih poseta na prirodu i veliki obim pozitivnih socio-ekonomskih efekata po lokalno stanovništvo (IUCN - *The World Conservation Union*). Ekoturizam u svetu beleži intenzivan rast, na godišnjem nivou od 5 % (UNWTO). Ekoturizam doprinosi očuvanju zaštićenih prirodnih dobara i otvara brojne mogućnosti za lokalno stanovništvo (zapošljavanje, plasman lokalnih proizvoda, pružanje usluga smeštaja, specijalizovani porodični proizvodi).

Ekoturizam može biti realna razvojna šansa i u opštini Novi Bečej, jer ima izuzetno vredna zaštićena prirodna dobra: Specijalni rezervat prirode – Slano Kopovo i Park prirode Stara Tisa. Ovo su potencijalne ekodestinacije opštine Novi Bečej, s obzirom da je njihovo eco-turističko aktiviranje tek na početku. Bilo bi poželjno da „Vizitor centar“ u Slanom Kopovu, koji treba da bude otvoren za nekoliko meseci, bude polifunkcionalnog karaktera: vizitorsko-posmatranje ekosistema Slanog Kopova, informativno i edukativno, u eko-učionicama.

U obe ekodestinacije neophodno je: trasirati eko-turističke staze, izgraditi osmatračnice, obezbediti eko-turističku signalizaciju, izgraditi ekokonačišta (ecolodge), obezbediti „visitor management“ - upravljanje posetiocima, obezbediti eksperte- vodiče, pripremiti turističke programe, u skladu sa zahtevima očuvanja zaštićenih vrednosti ekodestinacija, odrediti noseći kapacitet ekodestinacija, uspostaviti zaštitnu zonu oko zaštićenih područja.

Mogući oblici ekoturizma u zaštićenim područjima u Opštini Novi Bečej su :

- „Bird watching“ turizam - posete u malim grupama, sa stručnim vodičima, na posebno uređenim mestima - osmatračnice sa teleskopima za osmatranje,
- Eko-edukativni turizam- veće grupe – sa više stručnih vodiča, odgovarajućim-selektivni programima,
- Izletničko-ekološki turizam - manje grupe, organizovani dolasci preko turističkih agencija ili neposredno zainteresovanih,
- Eko-istraživački turizam – „eco researches“ istraživače različitih interesovanja.

Moguća ulaganja:

- Osposobljavanje stručnih vodiča za eko-turizam,
- Opremanje vizitor centra u Slanom Kopovu,
- Izgradnja vizitor centra u Parku prirode Stara Tisa,

- Izgradnja eko učionice,
- Obezbeđivanje neophodne infrastrukture,
- Izgradnja ekokonačišta (eko lodges),
- Izgradnja i opremanje optimalnog broja osmatračnica,
- Izgradnja eko naselja – kampa,
- Gradnja eko muzeja.

Nautički turizam

Nautički turizam direktno je povezan za plovidbu rekama i jezerima, koji osim glavnog motiva plovidbe uključuje i korišćenje svih objekata nautičke infrastrukture i komplementarnih proizvoda i usluga u funkciji turizma (marine, pristaništa i vezovi, smeštaj, ishrana, zabava, kultura). Nautički turizam se svrstava u ekološki opravdane i poželjne oblike turističkog kretanja, jer ostavlja najmanji trag čovekove prisutnosti u zaštićenim zonama i drugim prostorima osetljivim na prisustvo turista.

Opština Novi Bečej izlazi na Tisu u dužini od 10 km i na ovom prostoru je moguće upražnjavati različite rekreativne aktivnosti, ali i ploviti brodom. Tisa je pored Dunava najlepša i najpogodnija reka za plovidbu u Evropi, pri čemu je plovidba na Tisi mnogo lakša zbog opštih nautičkih uslova.

Nautički turizam je u Strategiji razvoja turizma Srbije prepoznat kao jedan od vodećih za razvoj turizma kao delatnosti. Ovaj vid turizma na teritoriji opštine Novi Bečej ima sve predispozicije za razvoj s obzirom na činjenicu da Tisa ima veoma pogodne uslove za rekreativnu plovidbu. Tisa predstavlja međunarodnu reku, ali njen međunarodni karakter nije ratifikovan, kao što je to slučaj sa Dunavom. Nautički turizam i izgradnja marine kod Novog Bečaja u bliskoj budućnosti nema opravdanost. Naime, i pored većeg broja čamaca, mali je broj jahti i drugih plovih objekata, izgradnja marine bi uzrokovala izdvajanje materijalnih sredstava sa veoma neizvesnom ekonomskom i tržišnom valorizacijom.. Malo je nautičara koji dolaze svojim plovilima u Novi Bečej, kanali Dunav-Tisa-Dunav još uvek nemaju nautički karakter, a plovila sa Mađarskom zastavom je malo i veliko je pitanje na koji način bi se ovo tržište zainteresovalo za nautičke objekte u Novom Bečeju. Za trenutno stanje nautike sasvim je dovoljno urediti prilaz na obali i prilagoditi jedno funkcionalno privezište u blizini kampa na Tiskom keju. Privez može da zadovolji potrebe lokalnih, ali i potencijalnih nautičara sa drugih prostora koji su na proputovanju.

Moguća ulaganja:

- Izgradnja priveza za male i srednje čamce i brodove,
- Smeštaj i snabdevanje nautičara,
- Prenočišta za ljubitelje „outdoor“ aktivnosti,
- Servisi za bicikle, brodove, motore i dr.,
- Izletnička infrastruktura,
- Iznajmljivanje brodova, bicikala i sl.

Objekti industrijskog nasleđa

Objekti industrijskog nasleđa predstavljaju novu stranicu modernog turizma. Aktiviranje starih industrijskih kompleksa i objekata i njihovo uređenje za turističke potrebe ima sve veću ekspanziju, što se posebno može uočiti na prostorima Zapadne Evrope. Osnovna prednost ovih objekata je da pružaju sliku nekadašnjih industrijskih postrojenja i proizvodnih procesa koji su

se u njima odvijali, kao i činjenica da često zahvataju velike površine, koje mogu da se opreme na različite načine za turističke posete.

Na teritoriji opštine Novi Bečej postoji nekoliko objekata koji mogu biti turistički iskorišćeni kao objekti industrijskog nasleđa, među kojima se posebno ističe značaj žitnih magacina u Novom Miloševu i Novom Bečeju, koji su autentični i neizmenjeni od trenutka svog nastanka. Takođe, značajna je i stara crpna stanica kod sela Kumane, kao i stakleno bure kod dvorca Rohonjci na Bisernom ostrvu, što sve predstavlja tragove čovekove industrijske delatnosti i poseduje značajan turistički potencijal. Da bi se navedeni objekti mogli uključiti u turističku ponudu neophodno je jasno odrediti vlasništvo i namenu, a zatim kreirati projekat kojim bi se preciziralo finansiranje i njihovo funkcionisanje u budućnosti. Pomenuti objekti industrijskog nasleđa svakako nisu prioritetni dometi, ali nikako ne smeju biti izostavljeni pri analizi inventara Opštine.

Moguća ulaganja:

- Revitalizaciju Žitnog magacina
- Rekonstrukcija žitnog magacina u Novom Miloševu

Agriturizam

Osnovni preduslov za razvoj agriturizma je postojanje poljoprivredne proizvodnje na određenoj teritoriji. Agriturizam podrazumeva aktivno uključivanje turista u sam proces poljoprivredne proizvodnje. Na celoj teritoriji opštine Novi Bečej postoje osnove za razvoj pomenutog vida turizma, ali se posebno izdvaja područje Novog Miloševa i Vranjeva u kojem su stanovnici tradicionalno opredeljeni na poljoprivrednu proizvodnju. Vranjevo u svom centru poseduju i tradicionalnu ambijentalnu celinu koja samo doprinosi mogućnosti za turističku valorizaciju.

Sam razvoj agriturizma može biti započet u muzeju „Žeravica“ koji predstavlja istinski spomenik vrednim panonskim ratarima, i samoj poljoprivredi koja je hranila i još uvek hrani najveći deo ovdašnjeg stanovništva. Potencijal razvoja ovog oblika turizma jeste postojanje velikog broja individualnih gazdinstava koji u svom sastavu imaju plodne oranice i stočni fond, a spremni su da ulažu u razvoj organske poljoprivredne proizvodnje. Postoji nekoliko modaliteta koji se mogu praktikovati pri razvoju ovog vida turističke aktivnosti. Jedan od veoma popularnih oblika koji je već duže vreme veoma uspešno zastupljen u razvijenim zemljama jeste *ekonomuzej*. Posebna prednost ekonomuzeja jeste što on kao forma može sublimirati više različitih funkcija poput obrazovne, kreativne, rekreacione. Istovremeno on privlači veliki broj posetioca, a zahteva relativno mala materijalna ulaganja.

Individualna gazdinstva koja se bave proizvodnjom zdrave hrane mogu svoje proizvode da plasiraju lokalnim ugostiteljskim objektima, ali ih mogu i samostalno plasirati, naročito ako su višeg stepena obrade u formi suvenira ili tradicionalnih i/ili autentičnih proizvoda ovog regiona (džem, slatko, sušeno voće i povrće, začini i gljive, čajevi i lekovito bilje...).

Iako postoje dobri preduslovi za razvoj agri turizma, a posebno zbog položaja opštine Novi Bečej u odnosu na gradske centre Beograda i Novog Sada, on nije gotovo uopšte zastupljen, a mogao bi biti pokretač razvoja malih i srednjih preduzeća, kao i omogućavati dodatne prihode poljoprivrednim proizvođačima.

Moguća ulaganja:

- Izgradnja poljoprivredno muzeja
- Proizvodnja zdrave hrane

Etno-turizam

U sferi etno turizma Opština ima najmanje objekata. Našom inventarizacijom definisali smo samo etno muzej „Kotarka“ i „Glavaševa kuća“, u kojoj je samo deo postavke posvećen prikazu života ljudi početkom 19. veka, a drugi deo predstavlja biografsku postavku Vladimira Glavaša. Da bi objekti ovog tipa zaista zaživeli neophodno je da se u aktivnosti oko turista uključuju i drugi stanovnici sela koji mogu da prodaju svoje proizvode ili učestvuju u brizi o gostima prikazujući seoski život u pravom svetlu. Po istom principu moguće je gotovo u svakom selu organizovati udruženje koje bi na sličan način pružalo turistima nesvakidašnji doživljaj. Dobar primer predstavlja „Zavičajni klub Novobečejaca i Vranjevčana“ koji će delovati u okviru muzeja „Glavaševa kuća“, kao i prostorija koja predstavlja berbernicu, takođe u sklopu pomenutog objekta. Takođe, neophodno je edukovati lokalno stanovništvo o mogućnostima koje poseduju u svojim sredinama, kao i način da potencijalne ideje sprovedu u praksu. U sledećim fazama Strategije ovoj problematici pridala bi se posebna pažnja.

Mogućnost ulaganja:

- Revitalizacija poljoprivrednih objekata
- Otkup i rekonstrukcija starih seoskih kuća
- Izgradnja etno naselja
- Izgradnja etno muzeja
- Otvaranje etno zavičajnih kuća
- Izrada i prodaja autentičnih suvenira

Sportsko-rekreativni turizam

Sport je aktivnost ljudi koja je uvek praćena velikim brojem posetilaca. Tradicija sporta u Srbiji i Vojvodini, kao i organizovanje sportskih manifestacija, mogu imati utočište i u opštini Novi Bečej.

Morfologija terena u opštini idealna je za izgradnju golf terena, koji bi privukao domaće golfere, ali i strane posetioce. Dobre prirodne karakteristike i blizina Tise omogućuju odličnu ponudu za sportske ribolovce. Lovišta koja se nalaze uz Dunav idealna su za razvoj lovnog turizma, posebno na barsku divljač.

Sportsko – rekreativni turizam u Opštini je na zavidnom nivou i za ovu vrstu turizma zaista postoje izvanredni uslovi. U ovom segmentu moguće je izdvojiti dva prostora, prvi koji predstavlja turizam na vodi i drugi koji gravitira gradskoj sredini. Za turizam na vodi ima nekoliko mesta, a prvo je svakako Tisa, i to na mestima koji mogu da se koriste kao ribolovni tereni, pa sve do obala i sprudova koji su izvrsna mesta za kupanje i ostale rekreativne aktivnosti. Veliki problem predstavlja opšta neuređenost ovih prostora gde je izostala i sva turiristička infrastruktura, pa je po tom pitanju neophodna angažovanost opštine. Drugi deo aktivnosti koji gravitira gradu Novom Bečeju, koji poseduje sportsku halu, trebala bi da bude pokretač sportsko rekreativnih aktivnosti. U okviru budućeg banjskog kompleksa trebalo bi izgraditi i prostore za razne individualne sportove za koje bi se odvojio poseban objekat multifunkcionalnog tipa. Svakako da bi i ova vrsta turizma doprinela potpunosti kapaciteta posebno u periodima van sezone.

Moguća ulaganja:

- Sportski tereni (adaptacija i renoviranje postojećih terena i izgradnja novih)

- Sportski centar u Novom Miloševu
- Golf teren
- Izgradnja bazenskog kompleksa
- Sportsko – rekreativni park za decu
- Objekat za pripreme sportskih ekipa
- Biciklističke staze kroz opštinu

MICE i kongresni turizam

Kongresni turizam predstavlja deo savremenog poslovnog turizma. Razlika je jedino što je za kongres ili sličan skup neophodno jedno mesto održavanja i često boravak u istom hotelu ili jednom od bližih. U Opštini ne postoji prostor koji bi mogao da obezbedi organizaciju kongresa sa većim brojem učesnika. Objekat može biti i samostalan centar koji bi u bližoj okolini imao jedan ili više smeštajnih jedinica.

MICE turizam predstavlja jedan od proizvoda poslovnog turizma koji je veoma zastupljen poslednjih godina. Predstavljen je individualnim putovanjima koja su povezana sa poslovnim motivima. Trajanje putovanja ograničeno je na tri dana. Dobra povezanost i položaj u odnosu na Novi Sad i Beograd, ali i na Segedin i Temišvar opštini Novi Bečej daju primat u organizovanju MICE turizma, čime se otvaraju vrata za ulaganje u ovaj oblik turizma na teritoriji Novog Bečaja. Potrebna je izgradnja manjih pansiona koji poslovnom čoveku nude sve neophodne informacije i usluge kako bi svoj posao obavio na vreme.

MICE putovanja su u Evropi narasla sa 54,7 miliona 1990. godine na 86,7 miliona u 2003. godini (prosečna godišnja stopa rasta od 4,9%).

Od ukupnog broja poslovnih gostiju u evropskim hotelima, individualni poslovni gosti čine 33%, učesnici kongresa, konvencija i sajmovi 17%, dok na odmorišne i ostale goste otpada preostalih 50%

Najčešće traženi MICE sadržaji u 2003. godini bili su: gradski hotel (69%), *kancelarijski prostor (34%), konferencijski centar (32%), hotel izvan urbanih naselja (31%), resorti (31%), posebni prostori (21%), brod (8%)*.

Mogućnost ulaganja:

- Mali hoteli,
- Pansioni,
- Konferencijski centar,
- Kongresni centar,
- Letnji kamp

Lovni turizam

Lovačko društvo u Novom Bečej u osnovano je 1885. godine. Površina lovišta iznosi oko 28000 ha. Brigu o svom lovištu vode 212 članova, a to najbolje pokazuje uređenost hranilišta i veliki broj divljači. Prema članu 7 Uredbe o zaštiti specijalnog rezervata prirode „Slano Kopovo“, o specijalnom rezervatu „Slano Kopovo“ stara se Lovačko društvo Novi Bečej. Lovačko društvo obavlja poslove čuvanja i održavanja specijalnog rezervata „Slano Kopovo“ i obezbeđuje sprovođenje propisanog režima zaštite. Lovačko društvo poseduje na Bisernom ostrvu ugostiteljsko turistički objekat pored stare Tise. Objekat je građen početkom šezdesetih godina XX veka sa nekoliko soba i dva apartmana na spratu, a u prizemlju se nalazila kuhinja sa

trpezarijom. Generalna adaptacija objekta rađena je početkom 2000. godine, da bi se postigao bolji kvalitet usluga. U okviru Lovačkog društva postoji i streljački klub čije se strelište „Trap“ nalazi pored poljoprivrednog dobra „Sokolac“. O uspešnosti streljačkog kluba svedoče brojna priznanja kao i popriličan broj osvojenih pehara. U prvom statutu Lovačkog društva Novi Bečej iz 1887. godine se vidi i datum osnivanja društva 1. oktobar 1885. godina. Svako selo u Opštini ima svoje lovačko društvo, sva društva su veoma aktivna i kvalitet i fond divljači to samo potvrđuje.

Lovni turizam predstavlja spoj dve različite delatnosti lovstva i turizma. Kako bi se pristupilo razvoju lovnog turizma obe navedene kategorije je neophodno posebno definisati i utvrditi osnovne principe za razvoj. Iz tih razloga lovni turizam predstavlja vrlo specifičan oblik turizma koji zahteva stroga pravila ponašanja u uslovima dobro organizovanih svih karika u lancu pružanja usluga:

- prelazak granice,
- prevoz do lovišta,
- obezbeđenje dozvola za oružje i municiju,
- obezbeđenje veterinarskih dozvola i svih drugih uslova za izvoz divljači,
- uređena lovišta,
- stručni vodiči,
- kvalitetni objekti za smeštaj.

Moguća ulaganja:

- Organizovanje rendžerske službe na Slanom Kopovu,
- Uspostavljanje zatvorenog lovišta,
- Izgradnja odgajališta za pernatu i drugu divljač
- Izgradnja objekat za smeštaj lovaca.

Turizam posebnih interesa

Zabava je deo savremene svakodnevnice, međutim pretežno je skoncentrisana na prostore koji na jednom mestu nude više vrsta zabavnih sadržaja.

Potrebe za zabavnim parkovima su izvesne jer sličnih gotovo da nema na Balkanskom poluostrvu.

Akva parkovi nude zabavu vezanu za vodu i sportove na vodi za koje opština Novi Bečej ima idealne uslove.

Tematski parkovi orjentisani su na različite zabavne aktivnosti koje su tematski vezane. U opštini Novi Bečej moguće je pokrenuti inicijativu za uspostavljanje tematskog parka koji bi bio vezan za jednu od mnogobrojnih specifičnosti opštine.

Ovi objekti iziskuju veliko početno ulaganje, ali donose i značajan profit, a posebno ako se nalaze u mestima koja su locirana u blizini većih gradova, kao što je to slučaj sa Novim Bečejem.

Moguća ulaganja:

- Izgradnja akva parka
- Izgradnja tematskog parka
- Izgradnja nekoliko manjih zabavnih parkova
- Izgradnja adrenalin parka
- Ulaganje u dodatne sadržaje zabavne industrije

NEKOLIKO REČI O IZRADI STRATEGIJE

Opština Novi Bečej predstavlja jednu od potiskih opština koja je svoj razvoj u okviru Strategije održivog razvoja videla upravo u turizmu. U Opštini je do 2008. godine postojala turistička organizacija koja je smenom lokalne vlasti ukinuta i sva dalja pitanja vezana za razvoj turizma preusmerena su na Sašu Šučurovića, pomoćnika predsednika Opštine za turizam, sport i omladinu. Opštinski odbor za sport, turizam i omladinu je, sve do izrade Strategije, obavljao sledeće poslove, a u cilju valorizacije, očuvanja, zaštite i promocije turističkih vrednosti na teritoriji Opštine:

- **Unapređenje opštih uslova za prihvatanje i boravak turista,**
- **Podizanje nivoa kvaliteta usluga u ugostiteljskim objektima,**
- **Izrada informativno-propagandnog materijala.**

Opština Novi Bečej saraduje sa turističkim organizacijama drugih gradova i opština u zemlji i inostranstvu, nastupa na sajmovima i naučnim, stručnim, sportskim i kulturnim skupovima promovišući turističke potencijale. Veoma zapažen bio je i samostalni nastup Opštine na Beogradskom sajmu 2009. godine, na kojem se opština prvi put samostalno promovisala sopstvenu turističku ponudu.

Planom rada Opštinskog odbora za sport, turizam i omladinu za 2009. godinu pokrenuto je nekoliko značajnih projekata u cilju obogaćivanja turističke ponude:

- **Strategija održivog razvoja opštine Novi Bečej** predstavlja dokument koji određuje pravce razvoja Opštine u narednom periodu, i to u okviru svih privrednih segmenata, pri čemu je obuhvaćen i turizam kroz izradu Strategije razvoja turizma opštine Novi Bečej, kao značajnog dokumenta za uspostavljanje i razvoj turizma.

- **Muzej „Glavaševa kuća“** kao etnološka zbirka posvećena Vladimiru Glavašu, velikom narodnom dobrotvoru, smeštena u kući iz polovine devetnaestog veka. Jedna prostorija u kući je posvećena Josifu Marinkoviću, poznatom srpskom kompozitoru, koji se rodio u Novom Bečeju, u naselju Vranjevo.

- **Vizitor centar na Slanom Kopovu** – projekat koji ima funkciju organizovanog gazdovanja zaštićenim prirodnim dobrom u okviru kojeg su aktivno učešće uzeli lovci lovačkog društva „Novi Bečej“.

- **Muzej „Kotarka“ u Novom Miloševu** – predstavlja projekat etnološke identifikacije lokalnog stanovništva, nastao kao zajednički rad stanovnika i Dragana Rauškog, zaljubljenika u etnološki i arhivski materijal o Novom Miloševu.

- **SPA centar u dvorcu „Karačonji“** – projekat koji je trenutno u početnoj fazi. Izgradnjom banjsko-rekreativnog velnes turističkog kompleksa, sa termalnim bazenima i hotelom, Novo Miloševo bi postalo izuzetno atraktivna destinacija za turiste iz Srbije, ali i iz regiona.

- **Rekonstrukcija i nadogradnja Doma kulture u Novom Miloševu** - prepoznajući interes daljeg kulturnog razvoja Novog Miloševa i opštine Novi Bečej u celini, kao i mogućnost za stvaranje prostora za održavanje kulturno-umetničkih manifestacija i ostalih društvenih događaja, Fond za kapitalna ulaganja AP Vojvodine je za realizaciju navedenog projekta odvojio iznos od 25 miliona dinara.

- **Projekat „Banat 22“** - nastao sa ciljem prekogranične saradnje Srbije i Rumunije na teritoriji Banata u funkciji razvoja turizma. Osnovna zamisao je stvaranje integrisanog

turističkog proizvoda koji će moći da se plasira na domaćem i inostranom turističkom tržištu, što je način da se promovišu turističke destinacije i manifestacije Banata.

Shvativši potrebu za pozitivnom promenom i odlučnošću, tim stručnjaka, praktičara i naučnika oformio je novu instituciju sa jednim ciljem: pokazati, razjasniti i učiniti lako dostupnim sve aktivnosti i elemente koji mogu učiniti našu svakodnevicu veselijom i uzbudljivijom, a nas zdravijim, srećnijim i raspoloženijim. Ideja je počela da raste u okviru Više škole za sportske trenere - Beograd. Posle nekoliko godina, oformljena je samostalna institucija u Novom Sadu (Viša škola za trenere i menadžere u sportu) koja je vrlo brzo prerasla u instituciju koja trenutno stoji pred Vama i nudi Vam svoje znanje i praksu - **Fakultet za Sport i turizam - tims.**

Suština aktivnosti Fakulteta za sport i turizam je širenje samog znanja, edukacija novih stručnjaka i razvijanje sistema koji će dugoročno uticati na promenu stava ljudi prema zdravlju u najširem smislu: fizičkom, mentalnom, socijalnom i duhovnom.

Vredno iskustvo rasta naše institucije i godine iskustva naših stručnjaka rezultovale su ozbiljnom bazom znanja, iskustva i međusobno povezanih ljudi. Pažljivo pratimo napredak u obrazovanju, razvoj načina prenošenja znanja i veština i promene među ljudima. Uvodimo nove elemente u naše programe, organizujemo razmene znanja, tribine, seminare i radionice. Aktivnosti se odvijaju, putevi su izgrađeni i spremni za nove putnike.

LITERATURA

1. Prostorni plan opštine Novi Bečej
2. Generalni urbanistički plan opštine Novi Bečej
3. Strategija razvoja turizma Republike Srbije
4. Strategija održivog razvoja opštine Novi Bečej
5. Hidrometeorološki godišnjaci 1995 – 2000, Republički hidrometeorološki zavod Srbije
6. Društveno ekonomski razvojni plan Potisja, CESS „Vo...
7. Plan upravljanja Specijalnim rezervatom prirode Slano Kopovo 2008-2012
8. Tomka, D. (1998): *Kultura kroz prostor, vreme i turizam* PMF, Institut za geografiju, Novi Sad:
9. Hadžić, O. (2005): *Kulturni turizam*, PMF, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo, Novi Sad
10. Allen J. (2002): *Festival and special event management*, AustraliaWiley
11. Grupa autora (2009): *Tisarenje*, Pokrajinski sekretarijat za zaštitu životne sredine i održivi razvoj, Novi Sad;
12. Nađ I. (2008): Ocena mogućnosti razvoja održivog turizma i rekreacije u području čuruške Mrtve Tise. – Bulletin de la Societe Serbe de Geography, 88. 2008. 4. 81–90.
13. Romelić J. (2008): Turističke regije Srbije, Prirodno-matematički fakultet, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo, Novi Sad;

Podaci dobijeni od Pomoćnika predsednika opštine za turizam, sport i omladinu opštine Novi Bečej

Internet izvori

14. <http://www.novibecej.com/>, dostupno 29.06.2009.
15. <http://www.novibecej.rs/>, dostupno 29.06.2009.
16. <http://webzrzs.stat.gov.rs>, dostupno 29.06.2009.